

LADY IN



ČASOPIS DÁMSKÉHO
INVESTIČNÍHO KLUBU
ČESKÉ SPOŘITELNY
PODZIM 2010

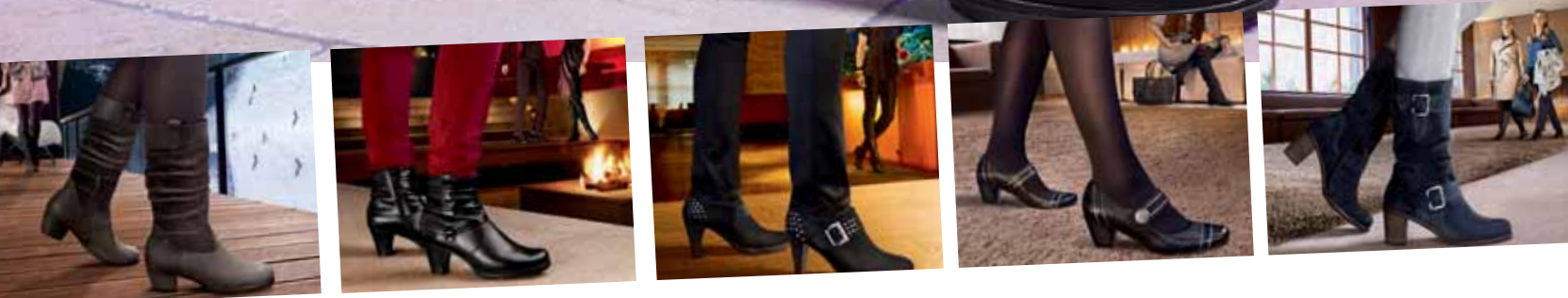
*Vesmír
v naší
hlavě*

Ovládněte
investiční
rybolov

*Vábení
Francouzské
Polynésie*

Nová kolekce podzim – zima právě v prodeji!

Gabor



* **Praha 5** Gabor Shop OC Nový Smíchov * **Praha 4** Gabor Shop Arkády Pankrác * **Praha 1** ALIGATOR – Národní třída 38
* **Praha 3** Nadměrná obuv, Roháčova 75 (obuv Gabor v dámských velikostech 42–44)



Kabelky útlých rozměrů a skromné velikosti, takzvaná psaníčka, jsou stále v kurzu. V podstatě se jedná o rozměrnější peněženky, do nichž se kromě kreditní karty vejde i pudřenka, tenký mobilní telefon a elektronický klíč od hotelového apartmá. Potřebujete snad víc? Psaníčko z krokodýlí kůže a s kovovými aplikacemi, Gucci.

Text **Mária Mičoušková**
Fotografie **archiv**

Série módních doplňků Objects Hermès pro tento podzim a zimu přináší diktát růžového zlata, kombinuje jemnou kozinku s nadýchanými kožešinkami nebo artistní perforací a nechybí ani atributy pravé lady – dlouhé rukavice a klobouky se širokou křempou. Rukavice z jehněčíny s bronzovými prvky, Hermès.



V nové kolekci francouzské značky Lanvin, která v posledních letech díky svému hlavnímu designérovi Alberu Elbazovi prožívá svůj návrat na výsluní, se mnoho modelů týká kontrastu mezi matem a leskem. Stejně je tomu i u doplňků, které kombinují mat exotické kůže s leskem kovových detailů. Peněženka a kabelka Lanvin, prodává Simple Concept Store.



Podzimní styl ve vašich rukou

Připravte se na nadcházející módní sezonu do posledního detailu! Nejde jen o to obléci se do áčkových šatů s vysokým pasem à la padesátá léta z nové kolekce Louis Vuitton, s velkou slávou v šatníku opět přivítat pravé kožešiny nebo si pořídit kabátek s bruselským potiskem od Prady. Zaměřte se i na jemné nuance a vše korunujte stylovými peněženkami a elegantními rukavičkami.

Od návrháře Marca Jacobse, kreativního ředitele značky Louis Vuitton, přichází jasný podzimní vzkaz. Inspirujte se vznešenou elegancí svých babiček a odhalte púvab širokých sukní, těsných živůtků i takových doplňků, jako jsou dlouhé rukavice. K šatům bez rukávů budou působit jako sexy rozbuška! Kožené rukavice se zdobením, Louis Vuitton.



Italský módní dům Prada si vzpomněl na zlatá padesátá a šedesátá léta, takže v nové kolekci doplňků najdete samé povědomé prvky – lakovanou kůži, úzké mašličky, masivní vysoké podpatky a kombinace zastřených barev, jako jsou vínová, temně modrá nebo zelená s nesmrtelnou černou. Peněženka z lakované kůže, Prada.



Ani francouzský módní dům Givenchy nezahálí a v případě doplňků velí: jednoduché kvalitní materiály, jako jemnou vlnu, nejkvalitnější přírodní i lakovanou kůži i hebký samet, tuto sezonu musíte doplnit o dekorativní prvky, velké kovové knoflíky, carské šněrování nebo vyšívané kameny! Rukavice s bohatým zdobením, Givenchy, prodává Simple Concept Store.



Ani italská značka Bottega Veneta, jejíž zásadu „nikdy nebýt okázalý, zato se spoléhat na nejkvalitnější materiály“ dnes hájí kreativní ředitel Tomas Maier, nepodlehla v podzimní kolekci čistému minimalismu. Některé vyplétané kabelky i doplňky s metalickým leskem zdobí kožený skarabeus. Peněženky z nappa kůže s metalickou úpravou, Bottega Veneta.

Milé čtenářky,

s podzimem k vám přichází třetí letošní a v pořadí již desáté číslo Lady In, časopisu Dámského investičního klubu České spořitelny.

Jako vždy se snažíme nejen přinášet informace z oboru financí a investic, ale také tento svět poutavým a srozumitelným způsobem propojovat s tím pro všechny z nás každodenním: představujeme vám výrazné osobnosti a události napříč celou společností, čerpáme témata z domova i zahraničí a spolupracujeme s řadou zavedených autorů i novinářů.

Věřím, že jsem vás tímto úvodem dostatečně navadila... Nenechte si tedy ujít rozhovor s významnou českou vědkyní a také inspirativní ženou, profesorkou Evou Sykovou. S redaktorkou Petrou Doležalovou hovořily dlouze a zajímavě. Tradičně zastoupené odborné články spolu tentokrát tematicky úzce souvisejí a zároveň poskytují praktické rady, jak přistupovat k některým konkrétním typům investic. Dozvíte se více například o ekonomických sektorech, fundamentální analýze i detailněji o asijských rychle se rozvíjejících trzích. Aktuální odborné celospolečenské téma přichází na závěr v článku Zeptali jsme se, kde novinář František Mašek vyzpovídal hlavního autora budoucí české penzijní reformy, ekonoma Vladimíra Bezděka. Atraktivní rubrika Svět na dlani si pro podzimní dny nachystala opravdovou cestovatelskou lahůdku z dalekých krajů a věřím, že vás poté nezklamou ani další oblíbené stálce – Tvůrkyně, Etiketa, Gurmánka, Klubový zoom či pozvání za sportem a kulturou.

Velmi vám děkuji za všechny reakce zasláné na adresu klubu. Pro komunikaci jsou vám k dispozici stále stejné kontakty, především rubrika Napište nám na www.investicniklub.cz a e-mailová adresa damsky@investicniklub.cz. Určitě bychom uvítali i vaše konkrétní náměty a témata pro časopis Lady In.



Závěrem ještě zpráva o počtu registrovaných členek klubu: k poslednímu srpnovému dni nás bylo již úctyhodných 2 087!

Za celou redakci Lady In vám přeji po všech stránkách příjemný podzim!

Romana Vilková

LADY IN, podzim 2010

Vydavatel: Česká spořitelna, a.s., Olbrachtova 1929/62, 140 00 Praha 4, IČ: 45244782

Evidenční číslo: MK ČR E 18177

Šéfredaktorka: Romana Vilková

Editorka: Petra Doležalová

Redakce: Jana Holčáková, Žaneta Pavlů, Jaroslav Kropáček

Spolupracovníci: Pavlína Zelníčková, František Mašek, Mária Mičoušková,

Ladislav Špaček, Vladan Krumpal, David Horák, Jan D. Kabelka, Luboš Mokráš

Grafická úprava: Radek Rytina

Foto obálka: Profimedia

Obrazová úprava: Libor Špaček

Produkce a prodej inzerce: Petra Doležalová, Bluewind, dolezalova@bluewind.cz

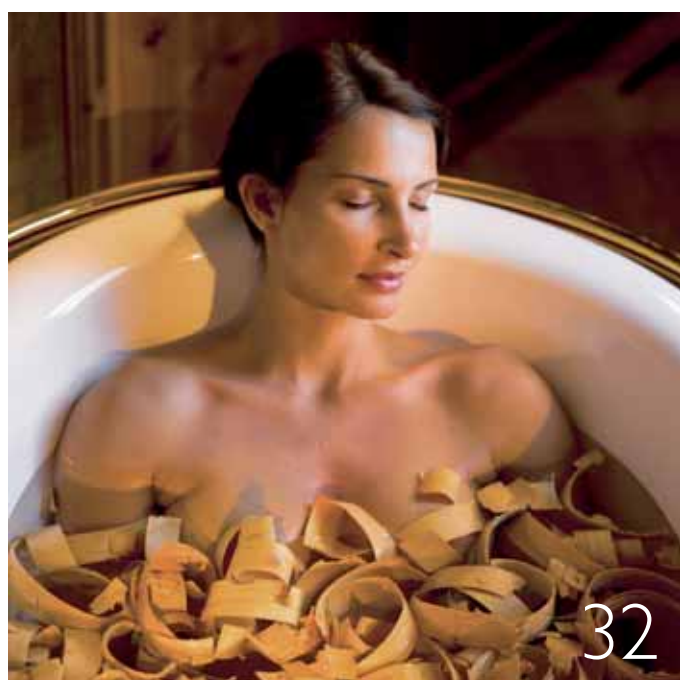
Tisk: Expodata-Didot

Vychází: čtyřikrát ročně

www.investicniklub.cz



Obsah



- 3 PRO NI
Podzimní elegance ve vašich dlaních
- 6 TVŮRKYNĚ
Móda očima fotografky Báry Prášilové
- 8 PORTRÉT
Vášeň pro vědu i život nejúspěšnější české vědkyně – profesorky Evy Sykové
- 12 S KABELKOU DO SVĚTA FINANCÍ
Fenomén rozvíjejících se trhů: asijská cesta na vrchol
- 15 PĚT OTÁZEK PRO ČLENKU KLUBU
Zlaté piruety budoucí ekonomky Nelly Simaové
- 16 ETIKETA
Obchodní setkání u dobrého jídla
- 18 MONEY, MONEY, MONEY
Jak na investiční rybolov
- 22 SVĚT NA DLANI
Skrytý půvab tichomořských ostrovů Francouzské Polynésie
- 27 GURMÁNKA
Francie na talíři
- 28 INVESTIČNÍ ENCYKLOPEDIIE
Cykly tržní ekonomiky: cyklické vs. necyklické akcie
- 30 KLUBOVÝ ZOOM
Kluby „pro dobrou věc“
- 32 TOP RELAX
Návrat ke zdraví uprostřed Alp
- 35 SEZONNÍ MENU
Akce nejen ze světa investic
- 36 KULTURNÍ TIPY
Lady In vybírá z podzemního programu
- 38 ZEPTALI JSME SE
Vladimír Bezděk o chystané penzijní reformě



V hledáčku

Bára Prášilová je mladá fotografka, která se v poslední době čím dál víc dostává do hledáčku odborné i laické veřejnosti. Do svých zajímavých projektů vkládá nezaměnitelný rukopis.

Text **Mária Mičoušková** Fotografie **Bára Prášilová**

Fotografie z volné tvorby (vlevo) / z módní série Fashionstory pro časopis Blok (1) / z vizuálu soutěže Czech Grand Design 2009 (2) / z kalendáře Czech Fashion pro rok 2011 (3) / z druhé řady módních portrétů zástupkyň značky Quiksilver (4)

Doslova přelomový pro ni byl rok 2009. Tehdy zrealizovala mezinárodní kampaň pro módní streetovou značku Quiksilver spojenou s portréty jejích uměleckých ambasaderek, pro Designblok pak vymyslela celý koncept prezentace této kampaně, kdy v loftu bývalého holešovického pivovaru zřídila kouzelné retropokojíčky. K tomu se navíc stihla stát finalistkou velmi prestižní soutěže Hasselblad Masters Awards 2009 v kategorii Fashion/Beauty. Nakonec ještě za projekt Quiksilver, fotografie pro knihu Křehký a přílohu Lidových novin Esprit získala při soutěži Czech Grand Design titul Fotograf roku.

Její kariéra se ale odvíjela poměrně nenápadně. „Fotografii jsem se poprvé a naplno začala věnovat až v osmnácti letech, kdy jsem se pro ni téměř ze dne na den rozhodla, a na ekonomii, kterou jsem do té doby studovala, jsem se už ani nepodívala. Neměla jsem vedle sebe žádný vzor nebo učitele. Nastoupila jsem na Institut tvůrčí fotografie v Opavě, kde mě bavily jak akty, portréty, tak dokument a reportáž, u níž jsem vydržela nejdéle. Myslím, že její dozvuky jsou v mých nynějších fotkách cítit,“ vysvětluje Bára své tvůrčí počátky. Bářin zvláštní styl se začal formovat již v prvních fotostory, které připravila pro český nezávislý časopis o designu Blok, nebo v soutěžních fotografiích, s nimiž se přihlásila do studentského klání Frame. Charakter hlavních postav fotografií se mění – dříve to častěji byli lidé „z ulice“, někdy i zvířata a v sérii pro Frame dokonce magické bytosti. Nyní Bára pracuje spíše s modelkami nebo určitými osobnostmi – ale jedno zůstává. Nezaostřené, jakoby jemně rozpité pozadí nebo i okolí postavy, kdy barvy zůstávají syté, ale nejsou kontrastní, a kdy veškeré soustředění směřuje na centrální, osamocenou figuru. Fotka pak vyvolává pocit, jako by dokumentovala motiv i prostředí a byla autentická, ale zároveň jako kdyby vznikla v bizarním, neidentifikovatelném časoprostoru. Výběr prostředí je pro Báru Prášilovou stejně důležitý jako stylizace centrální postavy. Ať se jedná o krušnohorský les nebo retroarchitekturu, plnohodnotně doplňuje význam fotografií. „Nic nepodceňuji. Sama si dokonce vybírám nebo vytvářím speciální rekvizity a podílím se na módním stylingu. Nejvíce mne fascinuje rozhraní mezi dětstvím a dospělostí, kýč a retroprvky, které byly součástí našeho socialistického života, i silná a nezapomenutelná estetika sídlišť. Ženou mne představy, které prostě musím vyjavit,“ svěčila se nám nadějná fotografka. Silné interiérové retroprvky se tak objevují i v pokračování kampaně Quiksilver pro letošní rok, v nedávno odhaleném kalendáři k výstavě Czech Fashion Live (na pražském letišti se koná až do 21. listopadu) je zase klíčová retroarchitektura a kouty města, kde se zastavil čas. A nejnovější zakázka na vizuální kampaň nového programu Nové scény Národního divadla? Ta je přeče pro Báru Prášilovou jako stvořená!



Ukázka z projektu pro obrazovou knihu o českém designu a módě Křehký (5) / ze série pro časopis Blok (6)



Bára Prášilová

DALŠÍ PROJEKTY A INFORMACE
O AUTORCE NALEZNETE NA
WWW.BARAPRASILOVA.COM

Autoportrét Báry Prášilové je stejně originální jako její fotografie.





V Inovačním biomedicínském centru přechází medicína z výzkumu do praxe. Špičkové pracoviště dokázala profesorka Eva Syková vybudovat se stejným nadšením a vášní ke vědě, jakou má k životu vůbec.

MozeK je jako vesmír

Složité a ve svých strukturách stejně nekonečný a nepoznaný. „Skrývá se v něm jedinečnost člověka, které někdo říká duše,“ je přesvědčena nejvýznamnější česká vědkyně, která svůj život zasvětila výzkumu mozku a nacházení způsobů léčby dosud neléčitelných onemocnění, profesorka Eva Syková.

Text **Petra Doležalová** Fotografie **Libor Špaček**

Eva Syková stojí v čele Ústavu experimentální medicíny Akademie věd ČR a Ústavu neurověd 2. lékařské fakulty UK. Přes deset let se soustřeďuje hlavně na vývoj kmenových buněk a zkoumání možností, jak je využít v oblastech, kde byla dosud medicína bezradná. Kmenové buňky jsou ty, které se ještě v organismu nestačily specializovat na svoji roli, takže je jimi možné vyspravit tkáň poničené nemocí, úrazem nebo stářím.

Procesy zkoumání léčby jednotlivých nemocí pomocí kmenových buněk jsou nesmírně dlouhé a obtížné a každý léčebný postup vyžaduje náročné technologické vybavení v dokonale čistých laboratorních prostorech a složitá testování, na kterých se podílejí celé týmy vědců. Právě na takové zařízení – Inovační biomedicínské centrum – se profesorka Syková dívá z okna své kanceláře Ústavu experimentální medicíny Akademie věd v pražské Krči. Špičkové pracoviště, které se jí podařilo vybudovat s využitím dotací Evropského fondu a hlavního města Prahy, má za úkol postupně zpřístupnit pacientům způsoby moderní léčby.

Cesta to ale byla náročná. K práci, která se stala jejím životním posláním, ji přivedla náhoda a paradox minulého režimu. „V šedesátém roce, kdy

jsem maturovala, jsem chtěla studovat medicínu. Jenže z kádrových důvodů mě nevzali na žádnou vysokou školu. Maminka pracovala na lékařské fakultě a náhodou pro mě našla Závodní školu práce při Akademii věd. Měla jsem ohromné štěstí – náš nejlepší žijící neurovědec doktor Jan Bureš si mě vybral jako laborantku. Jeho práce v oblasti neurofyziologie a výzkumu mozku mě zaujala. Vždy mi poutavě vysvětlil svou myšlenku, a pak mne nechal samostatně provádět pokusy. Byla jsem pyšná a hrozně mě to bavilo. Tenkrát jsem se rozhodla, že budu studovat mozek.“

Po třech letech se na doporučení doktora Bureše dostala na 1. lékařskou fakultu, ale ani při studiu nepřerušila práci v laboratoři. „Když člověk studuje medicínu, chce léčit pacienty.“ Uvažovala o neurochirurgii, psychiatrii a o neurologii, nakonec ale zvítězila věda. Snad to ovlivnila i jistá míra svobody – ve vědě mohla prosazovat své nápady, což bylo v tehdejší době velmi vzácné. „Teprve dnes, když mám výsledky, které bych chtěla aplikovat, se k pacientům vracím.“

BUDOUCNOST JEV BUŇKÁCH

Pracoviště profesorky Sykové má od počátku roku

povolení připravovat kmenové buňky pro pacienty. Kmenové buňky se pacientovi nejprve odeberou, aby se mu později, už namnožené, opět aplikovaly. Nahradit chybějící neurony mohou pouze výjimečně, ale stanou se jakýmsi záchranáři těch buněk, které ještě nejsou zcela odumřelé, a podporují tvorbu buněk nových. Po vnesení do organismu samy doputují k poškozenému místu, kde je jich třeba. Jako bychom byli naprogramováni ke svému uzdravení. „Děláme jen to, co nám příroda dovolí, a vytváříme jí podmínky, aby mohla působit.“

Největší překážky při zavádění nových léčebných praktik do klinické praxe spatřuje profesorka Syková ve složité administrativě a zbytečných neodborných námitkách jejich odpůrců. Přitom je podle jejich slov buněčná terapie jen kamínkem z mozaiky regenerativní medicíny, kde se budou využívat modernější metody léčby. „Kmenové buňky se dnes už využívají téměř každý den k léčbě, například u pacientů s leukémií, kteří dostávají kostní dřeň. Za buněčnou terapii se často mylně považuje jen využití nějakých embryí nebo fétů (potracených plodů). To ale neplatí, protože řada léčebných postupů vychází z buněk samotného pacienta, z jeho kostní dřene, buněk tukové tkáň

Aby se vědec dobral něčeho podstatného, nového, musí umět svoje představy pružně měnit.



nebo jiných buněk, například pupečníkové krve. Dalším zdrojem jsou jejich dárci. Existují celosvětové banky, které shromažďují tyto tkáně a vzájemně si kmenové buňky pro transplantaci vyměňují. Možnosti mohou být i embryonální buňky, které ještě zdaleka nejsou využívány. Protože je ale jejich potence nejlepší, neboť z každé buňky v embryu musí vlastně vzniknout celý jedinec, zkoumají se možnosti jejich využití. Ani tam nevidím problém, protože tyto buňky se získají z embrya, které buď musí být zničeno, protože je poškozené, nebo již nebude potřeba.“

Kmenové buňky nejsou to jediné, čím se profesorka Syková zabývá. Dlouholetou oblastí jejího výzkumu jsou základní mechanismy funkce mozku, jak v něm probíhá tzv. buněčná komunikace a přenos signálů. Se svým týmem studovala iontové změny a jejich vliv na fyziologické a patologické funkce mozku. Tým také zkoumá tzv. gliové buňky (buňky, které se také celý život mění, i když nejsou kmenové) a jejich úlohu v iontové a objemové homeostáze, jejíž poruchy často souvisejí s onemocněním mozku a míchy. „Gliové buňky se staly jakýmsi mostem k mému výzkumu kmenových buněk, které jim jsou v jisté fázi podobné. Každý nový objev se mi zdál z hlediska výzkumného i léčebného velice zajímavý, ale teprve postupně jsme přešli na vlastní výzkum kmenových buněk, jejich užití pro léčbu poranění mozku a míchy i jiných onemocnění.“

Největší výzvou je pro Evu Sykovou léčba mozkových a míšních onemocnění, jakými jsou amyotrofická laterální skleróza (ALS), roztroušená skleróza, Parkinsonova a Alzheimerova choroba, či poškození mozku a míchy například při porodu nebo po úrazech. „Mě velmi zajímá právě to, co sice může být z pohledu léčby nejtěžší, ale je velmi naléhavé: léčba přerušení míchy. Když jsem před deseti lety začínala, jednalo se o výzkum pouze v rámci jiných oborů. Dnes jsou každý měsíc pořádány kongresy s tematikou kmenových buněk a tkáňových náhrad. Probíhají klinické studie, udělují se granty. My sami jsme zapojeni do šesti grantů z Evropské unie, kde zkoumáme právě možnosti léčby pomocí kmenových buněk.“

Před dvanácti lety založila na 2. lékařské fakultě ústav, kde může se svým týmem provádět některé klinické studie v rámci léčby poranění míchy. Cílem je alespoň částečně obnovit hybnost pacientů. Při poranění míchy je podle Sykové nejprve třeba zabránit nevratným škodám, to znamená odumírání buněk a vytváření jizvy včasným dodáním kmenových buněk. Druhou fází je pak vytvořit překlenovací můstek v místech poranění. „K úplnému vyléčení jsme ještě strašně daleko, ale u části z více než čtyřiceti pacientů, u nichž jsme kmenové buňky

aplikovali, se stav zlepšil.“ Naším prvním pacientem byl před sedmi lety dvacetiletý mladík, který skočil do bazénu a přerušil si krční míchu. Každý by si samozřejmě představoval úplné vyléčení, u takových pacientů je ale ohromným úspěchem každé zlepšení hybnosti. „Denně dostávám dopisy od lidí po úrazu nebo jejich blízkých, kterým výzkum přináší naději. Všechny se mě dotýkají a je mi velmi líto, že zatím nedokážeme těmto lidem pomoci, jak bychom chtěli.“

VĚDA JAKO POSLÁNÍ, RODINA JAKO RADOST

„Když si člověk zvolí vědu, je to celoživotní kariéra, kdy postupuje po jednotlivých krůčcích: vzdělávání, zakládání vlastních skupin a shánění grantů,“ vysvětluje Eva Syková. V otázce, co je předpokladem toho, být dobrou vědkyní, má jasno: „Musíte dělat, co vás baví, a musíte si věřit. Sebedůvěru u nás ženy moc nemají. Ženám bývalo často zdůrazňováno, že by měly mít děti a že proto nemohou být tak dobré jako muži. To bohužel platí dodnes a je to znát na počtu žen ve významných funkcích. Bohužel, často podléhají také tlaku rodiny. A přitom k tomu, aby byly dobré, potřebují jen vstřícnost nejbližších, občas pochválit a upevnit sebedůvěru.“

Sama prý měla podporu nejdříve doma a potom u svého manžela, kterým je profesor Josef Syka, mimochodem také významný vědec. Zabývá se výzkumem funkce vnitřního ucha a sluchové části mozku a mnoho let působil jako předseda Grantové agentury ČR. „Můj muž mě podporoval, chtěl ženu na své úrovni, která by mu mohla být partnerem. Máme moderní manželství, jako má hodně dnešních třicátníků, čtyřicátníků, ale naši vrstevníci často taková manželství ještě neměli.“

A jak se Evě Sykové podařilo vedle tak náročného profesního dosáhnout i spokojenosti ve vztahu a v rodině? „Na výchově dětí jsme se podíleli oba. Věřím, že realizace v rodině je pro ženu velmi důležitá, vede k její spokojenosti. I když máme podobnou práci, naší zásadou bylo, že jsme spolu s manželem nikdy nepracovali. To by asi ani jeden z nás nepřežil. A také je důležitá tolerance – když máte rozdělaný výzkum, nemůžete jen tak odejít z laboratoře. Vždycky říkám svým kolegyním: Když si umíte zorganizovat svou vědeckou práci a řídit třeba ústav, tak si hravě dovedete uspořádat i rodinu.“

Kdo by si představoval, že život vědců se omezuje pouze na bádání a témata jejich práce, asi by se hodně mylil. „Správný vědec nemá úzký pohled, nemůže se věnovat jen vědě, to by bylo na škodu. Velká část vědecké práce je fantazie, potřebujete podněty z okolí. Mám velkou rodinu, vnoučata, vedeme bohatý kulturní život, chodíme do divadel a na koncerty... A taky hodně cestujeme a setkáváme

se s novými zajímavými lidmi na společenských akcích.“ Geny rodičů se projevily i na dětech. Syn Michael pracuje na radiodiagnostickém oddělení v Nemocnici na Homolce, druhý syn Jan podniká – tady prý geny zdědil spíš po dědečkovi. Ostatně ona „manažerská část“ práce vedoucího vědeckého pracovníka baví i profesorku Sykovou. I tady totiž může uplatnit jistou dávku kreativity, stejně jako ve výzkumu. „Věda není žádná nuda. Důležitá je fantazie a přizpůsobivost. To, co vědce udělá unikátním, je, že rychle mění své názory podle toho, jak věci vycházejí. Musí si všimnout všeho nového, aby se dobral něčeho podstatného. Vědec nemůže mít jen jednu vizi, musí ji měnit – kdyby mu každý nápad hned vyšel, byl by to zázrak. Věda je pro mě velké dobrodružství a vášně a uspokojení.“

A jakým směrem se bude dále ubírat výzkumný tým profesorky Sykové, jaké jsou její výhledy do

budoucnosti? „Ráda bych viděla možnosti za sto tisíc let, kdy bude kapacita mozku možná větší. Věnujeme se výzkumu různých možností, jak tuto kapacitu zvýšit u dětí a jak ve stáří. Tam je samozřejmě rozdíl; vrchol naší mozkové činnosti je mezi dvaceti a třiceti lety. Nervové buňky dosahují maxima výběžků v této době a pak je ztrácejí. Hned po narození jsou důležité vjemy, pozornost, láska; mají vliv na mozek, ale stejně tak je tomu možná i ve stáří. Celý život se totiž mohou tvořit nové nervové buňky, a aby se tvorba nových buněk zvýšila, jsou potřeba psychické i fyzické podněty. Čím více podnětů, tím lépe. Ovšem fyzická i duševní aktivita musejí být různorodé – jen co je nové, zajímavé, vede k tvorbě nových buněk. Pro zdravý vývoj mozku není dobré, aby například rodiče nasměrovali dítě jen na jednu oblast, třeba hudbu; je důležité mít zvláště v dětství co největší spektrum činností a zájmů.“



Profesorka *Eva Syková*

... o mozku

„Člověk přemýšlí, kde je ta individualita, kterou někdy nazýváme duše. Vše, co jsme, máme v mozku, to ostatní je mozkiem řízené. To naučené i zděděné po tisíci předcích. V mozkových buňkách máme genetiky zakódovanou většinu z toho, jací jsme, a jen asi dvacet procent ovlivňuje výchova, prostředí a způsob života... Krásně je to vidět na adoptcích dětí. Jsou rodiny, které jim obětují vše, a přesto se od nich ty děti strašně liší a málokdy splní jejich očekávání. U vlastních dětí je to často tak, že se v nich rodiče vidí, i když se nechovají přesně tak, jak by chtěli. Ve svých dětech vidím své vlastnosti. Jeden je ekonom, ten jde ve šlápějích mého otce podnikatele, druhý je lékař-radiolog.“

... o kmenových buňkách

„Je to taková buňka, ze které vznikne celá řada dalších. Nejzákladnější kmenové buňky jsou v oplodněném vajíčku, kdy se z prvních buněk musí vytvořit všechny orgány v těle. Kmenové buňky ale nemají jen embryonální původ. Celý život se nám třeba obnovuje krev, je to tedy kostní dřeň, kde máme celý život kmenové buňky. Máme je ale také například v čichovém epitelu, máme je v tukových buňkách, ve vlasových folikulech. V celé řadě orgánů, které se musejí celý život obnovovat nebo jsou schopny částečné regenerace, máme tzv. dospělé kmenové buňky.“

... o ženách ve vědě

„Před deseti lety jsem se účastnila setkání

nejvýznamnějších žen z oblasti vědy a politiky ve Stockholmu, které se soustředilo na problematiku žen v naší profesi. Mě tam nenominovala Česká republika, ale Univerzita v Yale (USA). U nás máme jedno z nejmenších zastoupení žen ve vysokých manažerských a politických pozicích a nevypadá to na nějakou brzkou změnu. Ve vědě je to celkem dobré, ale málokdy vidíme, že by nějaká žena dosáhla významného postu ve státních institucích a v politice.“

... o financích ve vědě a školství

„Navrhované snížení rozpočtu moc užítka nepřinese, naopak. Snížení našich platů v Akademii věd o 2,5 procenta ještě zvládneme. Ale další plošné škrtky by byly pro český výzkum fatální. V našem ústavu i v některých dalších oborech dnes patříme ke světové špičce, ale touto cestou by nám mohl ujet vlak. Ústav experimentální medicíny sice žije i ze zahraničních grantů, ale každý takový grant je postavený na tom, aby u nás pracovali zahraniční studenti. My z něj získáváme peníze na samotný výzkum, ale i na jejich výplatu. Pokud by ústav přišel o peníze ze státní pokladny, musel by některé projekty zmrazit, anebo na ně teprve získat další tzv. účelové prostředky z grantů. Schopní vědci nám pak třeba i odejdou do zahraničí, a my tak ztratíme vynaložené investice i jejich předchozí úsilí. Přitom kvalitní vědecké týmy se budují desítky let. Do nejrespektovanějších oborů by se mělo investovat více peněz už proto, aby se pracovní skupiny nezdržovaly administrací při stálém shánění malých grantů.“

Prof. MUDr. *Eva Syková, DrSc.*

NARODILA SE 24. ČERVENCE 1944 V ROŽMITÁLE POD TŘEMŠÍNEM. V ROCE 1970 PROMOVALA NA FAKULTĚ VŠEOBECNÉHO LÉKAŘSTVÍ UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE A UŽ ŠEST LET NATO OBHÁJILA KANDIDÁTSKOU DIZERTAČNÍ PRÁCI A ZÍSKALA TITUL CSC. V DEVADESÁTÝCH LETECH SVÉ TITULY ROZŠÍŘILA O DRSC., DOCENT FYZIOLOGIE A PROFESOR FYZIOLOGIE A PATOLOGICKÉ FYZIOLOGIE. NYNÍ PŮSOBÍ JAKO VEDOUČÍ ODDĚLENÍ NEUROVĚD ÚSTAVU EXPERIMENTÁLNÍ MEDICÍNY AV ČR A ÚSTAVU NEUROVĚD UK 2. LF V PRAZE. OD ROKU 2000 VEDE CENTRUM BUNĚČNÉ TERAPIE A TKÁŇOVÝCH NÁHRAD UK. OD ROKU 2001 JE ŘEDITELKOU ÚSTAVU EXPERIMENTÁLNÍ MEDICÍNY AV ČR, EU CENTRA EXCELLENCE – MEDIPRA. JE PRAVIDELNĚ ZVÁNA NA MEZINÁRODNÍ KONGRESY A DOSUD PŘEDNÁŠELA O VÝSLEDKÍCH SVÉHO VÝZKUMU MOZKU A VÝZKUMU KMENOVÝCH BUNĚK NA VÍCE NEŽ 75 ZAHRANIČNÍCH UNIVERZITÁCH. JE ORGANIZÁTKOU TŘI MEZINÁRODNÍCH VÝUKOVÝCH WORKSHOPŮ PRO MLADÉ VĚDECKÉ PRACOVNÍKY A SPOLUORGANIZÁTKOU DESÍTEK DALŠÍCH MEZINÁRODNÍCH AKCÍ, PRAVIDELNĚ PŮSOBÍ A PRACUJE V PROGRAMOVÝCH VÝBORECH MEZINÁRODNÍCH KONGRESŮ A JE AUTORKOU VÍCE NEŽ SEDMI STOVEK PUBLIKACÍ. BĚHEM SVÉHO VĚDECKÉHO PŮSOBENÍ ZÍSKALA ŘADU OCENĚNÍ.

VÝZKUMY V POSLEDNÍCH LETECH TAKÉ UKAZUJÍ, ŽE JSOU KMENOVÉ BUŇKY VELMI NADĚJNÝM NÁSTROJEM IV LÉČBĚ NÁDORŮ. PŮSOBÍ V NICH TOTIŽ NAPŘÍKLAD JAKO PŘENAŠEČE LÉČIV, KTERÉ RAKOVINNÉ BUŇKY NIČÍ. WWW.BUNECNATERAPIE.CZ

Asijská cesta na vrchol

Fenoménem nového tisíciletí je prudký růst velkých rozvíjejících se ekonomik známých jako BRIC, tedy Brazílie, Ruska, Indie a Číny. V objektu našeho zájmu se ocitla Asie, protože Čína překonala svou ekonomickou velikostí Japonsko, a stala se tak po USA druhou největší ekonomikou světa. Co mají jmenované trhy společného, a co je naopak odlišuje, prozradí srovnání s jejich „předskokany“ v industrializaci a ekonomickém růstu, tedy s Japonskem a Jižní Koreou.



Text **Luboš Mokráš**, analytik,
Česká spořitelna
Fotografie **I23RF**

ČÍNA A INDIE PATŘÍ MEZI KOLÉBKY CIVILIZACE

Pohled do historie prozradí, že Čína i Indie patří mezi kolébky civilizace. Čína byla přibližně od 7. do 14. století vyspělejší než zbytek světa. Přesto obě země až donedávna patřily mezi velmi chudé a přes obrovský pokrok v posledních několika desetiletích stále v průměru výrazně zaostávají za vyspělým světem.

Příčin tohoto zaostávání byla celá řada a jde pochopitelně o velice složitý fenomén. Ale při značné míře zjednodušení lze u Číny identifikovat jako důležité faktory kombinaci izolace a velice konzervativní politiky vládnoucí úřednické vrstvy. U Indie pak sehrála svou roli politická rozdrobenost indického subkontinentu a rigidní kastovní struktura společnosti. Zatímco Evropa od renesance procházela obdobím akcelerujícího pokroku, Čína se uzavřela do stagnující struktury, která pokrok nejenže nepodporovala, ale dokonce odmítala. Indie se zase topila v nekonečných válkách lokálních vládců, dokud se nestala korunním klenotem britské koloniální říše.

KONEC DVACÁTÉHO STOLETÍ VE ZNAMENÍ RYCHLÉHO RŮSTU

Po většinu dvacátého století oba státy trpěly problémy, které podstatně brzdily jejich rozvoj. V případě Číny hrála negativní roli zejména japonská okupace značné části jejího území, následovaná občanskou válkou a devastujícím komunistickým režimem vedeným Mao Ce-tungem. Až od osmdesátých let umožnily ekonomické reformy zavedené Tengem Siao-pchingem přechod k postupně akcelerujícímu růstu. Indie byla až do poloviny dvacátého století kolonií Velké Británie. Její osamostatnění provázela rozpad podle náboženského klíče na Indii a Pákistán (který se ještě v roce 1971 rozdělil na vlastní Pákistán a Bangladéš). Ekonomický růst samostatné Indie pak byl dlouhá desetiletí zpomalován a brzděn kombinací byrokracie, korupce, přeregulovanosti a snahy o socialistické experimenty.

Oba asijské giganti měli následováníhodné vzory v Japonsku a v Jižní Koreji. Japonsko zahájilo přechod mezi vyspělými průmyslovými státy hlubokými reformami už v devatenáctém století a ve druhé polovině dvacátého století se díky agilitě svých podniků vyvíjelo na špici průmyslově vyspělých států. Jižní Korea se zpožděním zhruba dvacet let japonský ekonomický úspěch do značné míry napodobila.

POD LUPOU

V čem jsou si tyto rychle se rozvíjející ekonomiky

a jejich předchůdci podobné, a v čem se naopak liší? Co představuje jejich konkurenční výhody, a co brzdí jejich rozvoj? Čína je kulturně a historicky blízká Japonsku a Koreji. V minulosti se výrazně ovlivňovaly, přičemž Čína po dlouhá staletí představovala pro ostatní země hlavní zdroj inspirace. Všechny tyto státy se vyznačují dlouhou tradicí dobře fungujících a organizovaných byrokratických systémů, což je jejich velkou výhodou. Zmatky a rozvrát ve státní správě totiž představují pro mnoho rozvíjejících se zemí velký problém snižující kvalitu institucionálního prostředí. To je nutnou podmínkou pro udržitelný ekonomický růst. Specificky Indie je na tomto podstatně hůře. Uvedené státy se také vyznačují velmi dobrou pracovní morálkou, solidní úroveň vzdělanosti a disciplinovanosti svých občanů. Pracovitost Japonců je pověstná, Korejci se jim přinejmenším vyrovnají. Čína má proti těmto státům výhody v nízkých nákladech na pracovní sílu a také v tom, že má stále možnost značně zvyšovat počet pracovníků v průmyslu prostým odlivem ze zemědělských oblastí.

V Indii je situace komplikovanější z hlediska obecné úrovně vzdělanosti, organizovanosti a disciplinovanosti pracovníků, což je dáno odlišným kulturním, politickým a ekonomickým vývojem. Výhodou Indie je pak angličtina jako místní dorozumivací jazyk, což umožňuje využití indických pracovníků v řadě podpůrných služeb. Proto není náhodou, že do Číny proudí investice především do výrobní sféry, zatímco Indie se více specializuje na služby a software.

Z hlediska infrastruktury mají jak Čína, tak Indie co dohánět a nemluvíme jen o dopravě, ale také o energetice a telekomunikacích. Tempo jejich rozvoje bylo především v Číně obrovské, ovšem stupeň zanedbanosti v kombinaci s tempem celkového rozvoje způsobily, že nestačilo. V Indii dlouhou dobu rozvoj infrastruktury zaostával, nyní jde o jednu z hlavních brzd dalšího růstu.

ČÍNA ZŮSTÁVÁ DIKTATUROU, INDIE JE NEJLIDNATĚJŠÍ DEMOKRACÍ

Z hlediska politického systému je komplikovaná situace hlavně v Číně vzhledem k diktatuře ovládané systémem jedné strany, která je nominálně komunistická. Reálně se jedná o nacionalistickou stranu, která s klasickou komunistickou ideologií nemá moc společného. Problémem je jednak neprůhlednost čínského systému, v němž se nedají vyloučit náhlé prudké zvraty, a také možná kumulace

V Indii je situace komplikovanější z hlediska obecné úrovně vzdělanosti, organizovanosti a disciplinovanosti pracovníků, což je dáno odlišným kulturním, politickým a ekonomickým vývojem.





Kolem roku 2050 by se Čína mohla stát největší ekonomikou světa. Indie ji bude následovat v těsném závěsu. Už dnes každý z nás může cítit váhu obou ekonomik. Oba státy se také díky bohatnutí svých obyvatel postupně stávají významnými trhy pro zboží z ostatních částí světa.

sociálně-politického napětí. To plyne především z nerovnoměrného rozvoje vedoucího k růstu majetkových rozdílů, těžkých podmínek migrujících pracovníků a vytlačování rolníků z jejich půdy. V minulosti jsme často viděli, že v diktaturách, jako je ta nynější čínská, snadno dochází k nenápadnému hromadění společenského napětí, jež se projeví nečekaným výbuchem.

V Indii s rozsáhlou demokratickou tradicí je situace podstatně lepší, ale i zde existuje řada vážných problémů. Místní byrokracie je pověstná nepružností a zkorumpovaností a existují vážná napětí mezi místními náboženskými komunitami (problémem je hlavně islámská menšina). Chudoba tlačí obyvatelstvo k levici a v některých indických státech má silnou pozici komunistická strana.

Čínu i Indii stavěl před vážné problémy demografický vývoj. Jde o první a druhý nejlidnatější stát světa. Čína se rozhodla řešit problém nezvladatelně rychlého přírůstku obyvatel radikálně, tzv. politikou jednoho dítěte. Uspěla v tom, že skutečně podstatně zbrzdila tempo růstu počtu obyvatel, ale vedla ke značnému přebytku mužů

nad ženami (chlapec byl jakožto potenciálně výkonnější pracovní síla a živitel preferovanější než dívka) a vytváří také potenciální problémy do budoucna (stárnutí obyvatelstva). Indie ponechává vše na volném vývoji, díky čemuž se v relativně blízké budoucnosti dostane na první místo v počtu obyvatel. Přírůstek obyvatel zatím zvládá a indický demografický strom života se skutečně stromu podobá. Nicméně pokud nedojde ke snížení plodnosti, dostane se časem nevyhnutelně do problémů. Indové mohou jen doufat, že s růstem životní úrovně dojde k podobnému vývoji jako ve vyspělých státech, tj. k podstatnému poklesu porodnosti. Příkladem takového vývoje je ve značné míře Japonsko.

KDO PŘEVZME ŽEZLO?

Čína a Indie představují díky obrovskému počtu obyvatel a rychlému růstu ekonomiky do značné míry budoucnost světového hospodářství. Čína se už dostala z hlediska velikosti ekonomik na druhé místo na světě před Japonsko a za USA. Kolem roku 2050 by se pak mohla stát největší ekonomikou

světa. Indie ji bude následovat v těsném závěsu. Už dnes každý z nás může cítit váhu obou ekonomik (i když čínské znatelně více) – stačí se rozhlédnout v supermarketu, kde lze koupit dokonce i čínské zmražené králíčky. Čínskému zboží se prostě vyhnete jen s těžší. Oba státy se také díky bohatnutí svých obyvatel postupně stávají významnými trhy pro zboží z ostatních částí světa. Na jejich růstu se můžeme spolupodílet i my prostřednictvím investic do společností obchodovaných na akciových burzách. Protože jsou to ovšem značně nezralé trhy, dochází na nich k prudkým výkyvům vázaným jak na kolísání v ekonomických očekáváních, tak na změny nálady na trhu. Jejich prudký rozvoj s sebou nese četná ekonomická, sociální a politická rizika. Ekonomická plynou z nerovnoměrného rozvoje regionálního i odvětvového, následně pak strukturálních nerovnovah. Podobně sociální rizika má na svědomí silně nerovnoměrné bohatnutí a prudký růst majetkových a sociálních rozdílů. Na tom, jak je zvládnou, bude záviset prosperita nejen jejich obyvatel, ale také zbytku světa a do značné míry i ta naše.

Ekonomka *na bruslích*

Nella Simaová. Poněkud nezvyklé jméno pro v Brně narozenou Ostravanku a úspěšnou reprezentantku České republiky v krasobruslení. Vděčí za ně – stejně jako za svůj exotický vzhled – spojení české matky a angolského otce. Angolské geny zřejmě také můžou za její sportovní úspěch – díky nim například získala na ledě silný odraz. Bruslit začala ve čtyřech letech, do ostravského klubu ji tehdy dovedl dědeček. „Byla jsem živé dítě, tak mě chtěli zklidnit.“ Ve svých dvaadvaceti má za sebou několik vítězství na juniorském šampionátu ČR, v roce 2006 první místo v záhřebské Zlaté piruetě, dvě vyhraná mistrovství republiky v kategorii seniorů a řadu dalších úspěchů. Vedle toho ještě stihá objevovat tajemství ekonomie na ostravské Vysoké škole báňské...

Jaký je to pocit dosáhnout velkého úspěchu tak brzy, v podstatě na rozhraní dětství a dospělosti? Dokáže vás něco „rozhodit“ víc než vrcholová soutěž? Jaké další mety jste si stanovila?

Zatím jsem udělala prvních pár kroků na cestě za velkým úspěchem a čeká mě ještě spousta práce, než dojdou k vytyčenému cíli. Letos na podzim si dávám od závodění na chvíli pauzu. Do závodního kolotoče naskočím až někdy koncem listopadu a všechny svoje síly pak soustředím především na mistrovství republiky, které proběhne v půlce prosince.

Z vrcholových soutěží nebývám nijak extra rozhozená, tréma trochu být musí, ale přiměřeně. Přirovnala bych to asi ke státnicím – „to svoje“ si musím zajet tak jako tak, žádné velké nervy si proto nepřipouštím. Co mě ale dokáže rozhodit, jsou situace, kdy jsem závislá na cizím rozhodnutí, na které nemám žádný vliv, a nemůžu s tím nic dělat.

A co se týká dalších úkolů, které přede mnou stojí, letos jsem dokončila bakalářskou část studia, takže mým hlavním cílem je teď získat magisterský titul.

Co láká nadějnou krasobruslařku ke studiu ekonomie? Které ekonomické či obchodní oblasti byste se v budoucnu chtěla věnovat?

Vrcholový sport se dá dělat jen omezenou dobu, takže jsem chtěla mít také nějakou „normální“ profesi. A nejbližší mi byla ekonomie, která má v sobě něco z technických i humanitních oborů. Kdysi jsem také chtěla studovat právo, takže jsem to nakonec všechno skloubila a studuji obor Ekonomika a právo v podnikání a tímto směrem bych se chtěla vydat i profesně.

Jak je to v krasobruslení s přátelstvím? Máte mezi soupeřkami blízké kamarádky? Jaké to je postavit se na ledě proti nim – jde přátelství stranou, nebo vás to nijak neovlivňuje?

Z bruslení mám spoustu dobrých přátel. Především jsou to lidé, se kterými jsme nějakou dobu

společně trénovali, potkávali jsme se na závodech, soustředěních... Kromě kamarádů z mého domácího klubu BK LR Cosmetic Ostrava se také hodně přátelím se slovenskými reprezentanty Ivanou a Petrem Reitmaierovými, s nimiž jsme společně trénovali velkou část minulé sezony.

Ono se mnohem lépe trénuje, když se máte na ledě při tréninku s kým podpořit a navzájem se „taháte“ k lepším výkonům. Potom při závodě chce samozřejmě každý vyhrát, podat co nejlepší výkon. Ale zároveň si taky navzájem fandíme a držíme pěsti.

Kromě Moravy máte kořeny v Angole. Jaký máte vztah k této vaší „druhé domovině“?

Do Angoly jsem se vždycky toužila podívat. Zatím jsem tam byla jen jednou, loni v létě, takže jsem viděla jenom malou část. I tak jsem si tuto zemi zamilovala a rozhodně to nebyla moje poslední návštěva. Lidé jsou tam velmi přátelští, rádi se navzájem navštěvují a pořádají různé oslavy. Jediným problémem bylo, že málokdo umí anglicky. Protože země byla po dlouhá staletí portugalskou kolonií, oficiálním jazykem Angoly je portugálština. Vedle místních bantuských nářečí mluví hodně lidí i francouzsky. Já ovšem portugálštinu ani francouzštinu neovládám, takže bylo někdy složité se dorozumět. Nakonec se to ale vždycky nějak podařilo a moje dojmy z Angoly a jejích obyvatel jsou jen ty nejlepší.

Jako studentku ekonomické fakulty vás určitě zajímají finance, a protože jste členkou Dámského investičního klubu České spořitelny, máte nejspíš nějakou představu, do čeho chcete investovat.

V dohledné době se chystám investovat hlavně do svého vzdělání. Po škole bych si potom ráda založila vlastní byznys – nejspíš v oboru, který je mi díky studijnímu zaměření nejbližší, tedy oblast právně-ekonomického poradenství. Ale to je zatím ještě otázka budoucnosti, tak uvidíme...

„Zatím jsem udělala prvních pár kroků na cestě za velkým úspěchem a čeká mě ještě spousta práce, než dojdou k vytyčenému cíli.“





Obchodní kontakty se neodehrávají jen v kancelářích a zasedacích místnostech firem. Už dávno lidé zjistili, že příjemné prožitky, které provázejí společné stolování, lze využít i při obchodních jednáních. V prostředí restaurace má jednání přátelskou a odlehčenou atmosféru, ztrácí se strohost, kterou by měl stejný rozhovor v kanceláři.

JAK POZNÁME DOBRou RESTAURACI

Na rozdíl od dob Jiřího Gutha-Jarkovského dnes může žena pozvat muže, obchodního partnera, na oběd či večeři. Dokonce si ženy vybojovaly i právo zaplatit! V první řadě musíte správně zvolit místo setkání. Vyjděte ze zkušeností, které máte s klientem, nebo z informací, které si o něm zjistíte. Má rád noblesní restaurace? Miluje ryby? Je znalec vína? Podle toho zvolte restauraci, která odpovídá jeho vkusu. Ale jak poznáme dobrou restauraci? Obecně platí, že čím lepší restaurace, tím méně jídel na jídelním lístku, a čím menší porce, tím noblesnější podnik (svíčková „se šesti“ patří nenávratně minulosti). Menší porce zpestřují stolování, protože si můžeme dát víc chodů. Pokud jste hostitelka, měla byste být na místě s předstihem asi patnácti minut, aby na vás host nemusel čekat. Nezanedbatelné je také pravidlo, že čím později se setkání v restauraci koná, tím větší má význam – večeře je vždy víc než oběd.

Dobrou chut' k obchodnímu setkání

Text **Ladislav Špaček** Fotografie **Filip Habart**

JAK BÝT POZORNOU HOSTITELKOU

Vaše oblečení by mělo odpovídat prostředí, ale u obchodních obědů a večeří jde stále o pracovní, ne slavnostní záležitost, a proto se oblékněte střídavě. K obědu vám stačí košile a kalhoty, halenka a sukně, krátké šaty, kostým. Večer jsou vhodnější krátké šaty nebo sukně s halenkou.

Hostovi nic nevnucujte. Dá-li najevo, že si nedá předkrm nebo moučník, měla byste se ho také zříci, protože by nebylo vhodné, abyste jedla sama a host na vás hleděl. Pamatujte, že jíst začíná vždy jako první žena, nenechte ostatní čekat; stačí, když vzmete příbor do ruky – to je pro ostatní u stolu signál, že mohou začít jíst. Při pracovních obědech bývá někdy konverzace tak živá, že po obsáhlém výkladu zjistíte, že máte snědenu jen třetinu chodu, zatímco váš protějšek nebo celá společnost u stolu již chod ukončili složením příborů. Pak si ukrojte poslední sousto a chod ukončete, aby na vás ostatní nemuseli čekat. I když jste hostitelkou, neměla byste muže zcela zbavit jeho „mužské“ role, abyste v něm nevyvolala pocit, že nemá jak projevit svou galantnost. Třeba ochutnávání vína, tradiční povinnost hostitele, byste měla přenechat muži s lichotivou vybidkou „vy tomu jistě budete rozumět lépe“.

KAM SMĚŘUJÍ HROTY VIDLIČKY

Na ženu se při stolování berou přísnější měřítka. Sedte jen na první třetinu židle, abyste držela tělo vzpřímeně a nehrbila se za stolem. Pak máte vyřešeno, kam s kabelkou – odložte ji za sebe na židli. Lokty držte u těla – je velkým společenským prohřeškem strkat do sousedů po levici a po pravici. Ve starých šlechtických rodinách dávali dětem do podpaží knihy, aby se naučily během jídla držet lokty co nejtěsněji u těla. Držíte-li v ruce příbor, nedotýkejte se stolu, ruce s příborem mějte zvednuty nad desku stolu. Mezi chody, když nemáte v ruce příbor, se můžete volně opírat o hranu stolu předloktím v rozmezí mezi zápěstím a polovinou loketní kosti; raději ne více, protože lokty na stůl nepatří. Ruce ovšem nemůžete mít ani v klíně, to je nespolečenské; vycházíme z tradice, že spolustolovníci mají své ruce stále vidět. Příbor nedržte jako tužku, hroty vidličky směřují k talíři a vaše prsty stále míří ke stolu, ne do prostoru. Ubrousek si položte na klín hned, jakmile usednete. V nejlepších restauracích pokládá hostům ubrousek na klín obsluha – nelekejte se proto, když se vám

bude číšník vrhat do klína. Látkový ubrousek si na klín pokládejte přeložený napůl, složenou stranou k sobě. To proto, abyste si mohla otírat ústa vnitřní stranou ubrousku a spolustolovníci se nemuseli dívat na stopy omáček nebo rtěnky na ubrousku. Papírový ubrousek na klín nedávejte, ten složte do trojúhelníku a položte vlevo vedle talíře. Ubrouskem si raději otírejte ústa co nejčastěji, abyste měla jistotu, že vám opravdu žádný zbytek pokrmu nezůstal na rtech. Papírový ubrousek po skončeném stolování složte a položte do talíře, látkový nechejte ležet vedle talíře na stole.

PRAVÁ DÁMA DRŽÍ SKLENICI ZA STOPKU

Číši s vínem držte jen za stopku – čím chladnější je podávané víno, tím je držíme níž. Uchopením sklenice za tělo byste nápoj oteplovala a zanechávala byste na sklenici nevzhledné otisky prstů. Červené víno můžete držet nejvýše, bílá vína alespoň uprostřed stopky a sekty, nejchladnější, zcela dole. Před každým napitím si otřete ústa a pijte jen tehdy, nemáte-li v nich sousto. Když oddalujete sklenici od úst, očima kontrolujte, jestli na okraji sklenice neuvízly stopy jídla nebo otisk rtěnky. Párátka u stolu při společenských večeřích nepoužívejte.

Ať už byste si zakryla ústa jakkoli decentně, každý by věděl, že se u stolu štouráte v zubech, a to přece nemáte zapotřebí. Raději to vydržte a zuby si vyčistěte někde v ústraní.

PŘI JÍDLE SE O PRÁCI NEMLUVÍ

Hlavní chybou obchodního oběda nebo večeře je nepřetržitá debata o pracovním tématu – to bychom rovnou mohli zůstat v kanceláři a nemuseli bychom navštěvovat restauraci. V asijských zemích je debata o „byznysu“ na začátku nebo během oběda velkým prohřeškem. Podle evropské kultury se během jídla o práci nehovoří, jen v pauzách mezi jednotlivými chody se zmíníme o tématu setkání. Jakmile máte jídlo na stole, opusťte pracovní náměty a bavte se o osobních a společenských věcech. Teprve po ukončení hlavního chodu se věnujte hlavnímu tématu naplno, a to i během moučníku, kávy a digestivu. Do té doby vedte běžnou konverzaci. Vyhybejte se konfliktním, společensky nebo politicky delikátním otázkám, dokonce si raději předem zjistěte, která témata by pro vašeho partnera mohla být potenciálně citlivá. Vyprávějte si o dovolených, o sportu, rodině, zálibách, o jídle a dobrých vínech. Pamatujte si, že

Na židli sedíte jen na její první třetině, abyste držela tělo vzpřímeně a nehrbila se za stolem. Pak máte vyřešeno, kam s kabelkou – odložte ji za sebe na židli.



lepší pocit z rozhovoru má ten, kdo hovoří, než ten, kdo naslouchá. Chcete-li si partnera získat, ptejte se a naslouchajte. Během oběda či večeře si můžete na stůl položit kartičku, případně některé z malých elektronických zařízení na poznámky.

Placení by se mělo odehrát diskretně, zvlášť platí-li žena. Účet vyrovnávejte raději v ústraní, aby klient neměl pocit, že mu dáváte najevo, kolik oběd stál. Můžete se v závěru oběda omluvit, cestou na toaletu požádat, aby vrchní připravil účet a nechal ho u pokladny, a zaplatit cestou zpět. Také se můžete s hostem rozloučit v restauraci, a až odejde, útratu zaplatit.

K úspěchům pracovního oběda nepatří jen výsledek jednání, které jste vedli, ale i příjemný dojem, který jste zanechala ve svém partnerovi. Jen tak bude mít zájem se s vámi opět setkat.

Guth-Jarkovský o párátku: „Raději se odebereme do ústraní a tam učiníme potřebné.“



Podmínky úspěchu investičního rybolovu

Kapitálové trhy mohou laikům zdaleky připomínat hlubokou vodu, v níž žije množství živočichů. Investor pak představuje rybáře, který na břehu při nahozené udici čeká na tučný úlovek. U skutečného rybolovu rozhoduje o budoucím úspěchu mnoho faktorů – výběr lokality, vhodná doba k chytání konkrétního druhu, volba správného postupu (sít, prut) a odpovídající návnady.

Stejně tak, jako se způsob lovení ryb po staletí zdokonaluje a zkušenosti se předávají napříč generacemi, i taktika rozhodování investorů se postupně v historii kapitálových trhů vyvíjí. Všichni investoři mají shodný cíl. Tím je z pohledu času správné rozhodnutí o titulu, který za přijaté riziko přinese odpovídající výnos. U akciových trhů zajímá investory výše vyplácené dividendy a budoucí vývoj hodnoty, ceny akcie v čase.

Po desetiletí se investoři snaží najít způsob, jak a čím svůj výběr vhodného akciového titulu podpořit. Je třeba sledovat řadu faktorů, které mohou v budoucnu ovlivnit vývoj zvolené společnosti, a tím pochopitelně také zájem, nebo naopak nezájem investorů titul držet. Pro získání co nejvíce informací podstatných pro investiční rozhodnutí slouží různé analytické metody. Z pohledu kapitálových trhů rozlišujeme tři základní typy analýz: fundamentální, technickou a analýzu chování investorů, tedy psychologickou, někdy také označovanou jako behaviorální.

FUNDAMENT NEBOLI PODSTATA

Fundamentální analýza představuje proces zkoumání konkrétního akciového titulu za účelem stanovení jeho správného ocenění (vnitřní cena). Analyzuje se vnější prostředí zkoumané společnosti a zároveň se hledají možné vlivy, které by mohly její hospodaření ovlivnit. Je to soubor statistických, ekonomických, účetních, ale i demografických a politických dat. Cílem by mělo být porovnání správného ocenění společnosti, vytvořené na základě tohoto zkoumání, s aktuální tržní cenou na burze. Investor se pak může rozhodnout, zda je z jeho pohledu takový titul trhem oceněn správně, nebo naopak není-li prostor pro vstup, případně výstup z takového titulu.

S jakými hlavními parametry se v rámci fundamentální analýzy investor setkává? Ve vnějším prostředí primárně hledáme souvislosti, jakým způsobem může okolní ekonomika ovlivnit hospodaření a aktivitu vybrané společnosti. Ze základů ekonomie víme, že hospodářství každé země prochází různými fázemi vývoje. Hospodářský cyklus obvykle bývá popisován základními makroekonomickými ukazateli, růstem hrubého domácího produktu, úrovní základní úrokové sazby, inflací, vývojem nezaměstnanosti, úrovní peněžní zásoby a dalšími faktory.

Jedním z bazálních ukazatelů pro hodnocení vývoje ekonomiky je sledování vývoje hrubého

domácího produktu (HDP). Velmi zjednodušeně: pokud ekonomika daného teritoria roste, pak i společnosti (firmy) působící v daném teritoriu mají odpovídající prostor pro pozitivní vývoj. V případě hrubého domácího produktu je ale třeba zmínit, že jeho prezentace je statistickým a historickým potvrzením již nastalého vývoje v ekonomice.

Analytici proto pracují s odhady budoucího vývoje HDP na základě parametrů, které mohou budoucí vývoj přiblížit. Akciové trhy jsou dobrým indikátorem těchto předpokladů a obvykle předbíhají vývoj ekonomik o dvě až tři čtvrtletí. Vývoj posledních dvou let je velmi pěknou ukázkou takového předvádění investorů s ohledem na obavy, nebo naopak nadějí na vývoj globální ekonomiky.

Dalším důležitým ukazatelem je úroveň úrokových sazeb. Centrální banky ve snaze o ovlivnění ekonomického vývoje, zejména zmírnění jeho výkyvů v rámci makroekonomického cyklu, pracují poměrně aktivně s úrovní úrokových sazeb v ekonomice. Ty jako parametr ovlivňují hledanou cenu akcie v několika směrech. Jejich růst může indikovat z pohledu centrálních bank konec růstové části ekonomického cyklu, po níž zpravidla přichází zpomalení. V takovém prostředí investoři obvykle začínají preferovat méně rizikové investice, zejména dluhopisy. Z logiky věci pak dochází k tlaku na ceny dluhopisů, které míří vzhůru. Naopak u akciových trhů je vývoj v takovém případě protisměrný.

Úrokové sazby znamenají pro danou společnost položku, která přímo ovlivňuje její náklady, tedy jejich část spojenou s provozním nebo investičním financováním. Firmy svůj rozvoj financují u komerčních bank; ty přímo zohledňují v ceně poskytnutého úvěru jak základní úroveň sazeb, tak i riziko, jež úvěr pro banku znamená. Konečná cena takového financování pak v roční výsledovce ovlivňuje výsledek hospodaření společnosti. V neposlední řadě se základní úroková míra používá pro finanční ukazatele, její změna tedy i matematicky ovlivňuje různé finanční parametry.

V průběhu zkoumání společnosti je také důležité vědět, jaká je vazba celého odvětví, do kterého zkoumaná firma spadá, na hospodářský vývoj celé ekonomiky. Společnosti z rychle rostoucích odvětví mají daleko vyšší závislost svého hospodaření na hospodářském vývoji než některá tradiční odvětví nezbytných služeb a zboží. Je logické, že vodní a odpadové hospodářství, výroba elektřiny nebo léků budou mít daleko menší výkyvy v tržbách než

Společnosti z rychle rostoucích odvětví mají daleko vyšší závislost svého hospodaření na hospodářském vývoji než některá tradiční odvětví nezbytných služeb a zboží. Je logické, že vodní a odpadové hospodářství, výroba elektřiny nebo léků budou mít daleko menší výkyvy v tržbách než třeba výroba automobilů nebo cestovní ruch.



Asi druhým nejznámějším ukazatelem, který nám může pomoci při úvahách o vhodnosti nákupu titulu, je P/BV (price to book value). Jde o vyjádření poměru aktuálního kurzu akcie proti účetní hodnotě kapitálu společnosti. Ukazuje, kolik jsou ochotni investoři zaplatit za jednu měnovou jednotku kapitálu.

například výroba automobilů nebo cestovní ruch. Ekonomický cyklus se pak u takových titulů prakticky přímo promítá do ceny/kurzu akcie. V období konjunktury se i výrazně rozšiřuje prostor pro marže cyklických odvětví a následně pro výsledný profit, a to je pro investory velkým lákadlem. Naopak neutrální nebo anticyklické sektory ze své podstaty nemají místo pro razantní úpravu svých cen, a tak je i jejich hospodaření prosto zásadních výkyvů.

HLEDÁNÍ VNITŘNÍ HODNOTY

Třetí úroveň zkoumání je vlastní analýza společnosti. Jak již bylo zmiňováno na začátku článku, hledáme správné ocenění akcie, tedy její vnitřní hodnotu.

V současnosti se asi nejvíce používá způsob ocenění akciového titulu podle modelu Benjamina Grahama. Ten zohledňuje základní parametry společnosti, jako jsou její profitabilita, rentabilita, zadluženost, dále cash-flow a její pozici v rámci životního cyklu. To jsou kritéria, která se vztahují ke známým, tedy současným hodnotám. K nim se dále přidává i odhad očekávání budoucnosti.

Obvykle se setkáváme se dvěma základními modely hledání vnitřní hodnoty, které mají odlišnou filozofii. Prvním z nich jsou diskontní dividendové modely, postavené na předpokladu, že vnitřní hodnota akcie je reprezentována součtem budoucích finančních toků spojených s držetím akcie, tedy všech budoucích dividend. Investora zde zajímá, jaké bude budoucí rozdělení zisků společnosti mezi akcionáře. Neklade primární důraz na růst ceny/kurzu akcie v čase. V ideálním (a velmi teoretickým) případě se držetí takové akcie blíží investici do dluhopisu.

Dalším častým modelem jsou metody využívající různých poměrových ukazatelů. Tím nejznámějším,

s nímž se můžeme setkávat i ve veřejně publikovaných zprávách, je ukazatel P/E (price/earnings). Přibližuje nám poměr aktuálního kurzu akcie oproti zisku společnosti (ten může být jak vyplacený formou dividendy, tak zadrženy). Metody jeho výpočtu se někdy odlišují podle toho, zda se jedná o běžný, nebo budoucí odhadovaný zisk společnosti.

Asi druhým nejznámějším ukazatelem, který nám může pomoci při úvahách o vhodnosti nákupu titulu, je P/BV (price to book value). Jde o vyjádření poměru aktuálního kurzu akcie proti účetní hodnotě kapitálu společnosti. Ukazuje, kolik jsou ochotni investoři zaplatit za jednu měnovou jednotku kapitálu. Velmi zjednodušeně bychom mohli říci, že díky tomuto ukazateli můžeme hledat souvislost mezi aktuálním tržním a účetním ohodnocením zkoumané společnosti.

DŮLEŽITÝ JE I POHLED DO HISTORIE

Fundamentální analýza konkrétního titulu je tedy souhrnným procesem sběru a sledování různých dat. Výsledkem je základní podklad pro úvodní rozhodnutí investora, zda je titul podhodnocen, nebo naopak nadhodnocen. Investor, jenž se na základě fundamentální analýzy již rozhodl, který titul nakoupí, by ale ještě měl své rozhodnutí doplnit o doporučení, kdy konkrétní transakci provést.

Důvodem jsou v rámci různých časových cyklů výkyvy ve vývoji sledovaného titulu nebo indexu, nebo dokonce změny trendů. Tyto jevy se na základě historických dat, zejména kurzů a objemů, snaží sledovat techničtí analytici. Historická data pak vyhodnocují a snaží se na jejich základě odhadovat, jakým směrem se může vyvíjet sledovaný titul nebo trh. Zkoumání historických dat pomáhá doplnit

rozhodnutí investora o požadovaný časový údaj, kdy konkrétní titul zobchodovat.

PSYCHOLOGIE INVESTORSKÉHO DAVU

Historicky ale můžeme sledovat, že se trhy vyvíjejí jiným způsobem, než by bylo možné předpokládat na základě výstupu obou analýz. Již na začátku druhé poloviny minulého století se tímto zajímavým jevem začali zabývat někteří psychologové. Zkoumali zejména chování jedince v návaznosti na chování davu. Postupně se přicházelo na to, že jedinec mění své racionální chování a více se přizpůsobuje davovému. Existuje celá řada teorií významných investorů, kteří své investiční strategie postavili právě na odhadování chování „investorského davu“.

Jednou z velmi dobře popsatečných teorií je teorie vzniku cenových bublin. Přemíra optimismu a právě davová psychóza jsou důvody výrazného posunu hodnot konkrétního trhu směrem vzhůru. Investoři se již neřídí základními fundamenty, ale naopak se snaží podílet na tomto vývoji. Vše vypadá velmi dobře do okamžiku, kdy se nálada otočí a investoři začnou své pozice vyprodávat, jinými slovy cenová bublina praskne. A opět se nechovají racionálně, ale naopak se snaží panicky vyprodat. Kurzy se pak dostanou hluboko pod své správné ocenění. Takové cenové bubliny jsme mohli v posledních letech pozorovat v různých ekonomických sektorech.

Výběr konkrétní investice není, jak z výše popsaného vyplývá, jednoduchý proces. Jako v jiných oblastech běžného života je třeba i zde znát určité elementární parametry a na jejich základě pak učinit rozhodnutí o transakci ve vhodné chvíli. A stejně jako u na začátku zmíněného rybolovu je i zde navíc třeba trocha štěstí.



Nové
investiční
řešení

„Investujte do Osobního portfolia 4.“

Lenka Veselá, bankovní poradkyně

„Budete klidnější, i když
v něm budou akcie.“

Tomáš Fiala, bankovní poradce

PROGRAM
SPOŘENÍ A
INVESTOVÁNÍ

ČESKÁ 
SPOŘITELNA
Jsme Vám blíž.

Osobní portfolio 4 je optimální podílový fond pro ty investory, kteří chtějí získat příležitost podílet se i na vývoji akciových trhů při výrazném omezení vlivu jejich případného poklesu. Je to jedinečný produkt, který zmírňuje riziko ztráty investora díky možnosti úplně odprodat akciovou část z portfolia.

Upozorňujeme, že hodnota investované částky a výnos z ní mohou stoupat i klesat, přičemž není zaručena návratnost původně investované částky. Správcem uvedeného fondu je Investiční společnost České spořitelny. Další informace včetně úplného názvu fondu naleznete v jeho statutu, který Vám poskytneme ve všech pobočkách České spořitelny a na www.iscs.cz.

Polynésané byli odjakživa
spjatí s oceánem, jejich kánoe
nebyly jen prostředkem pro
transport, ale znamenaly
přežití. Dnes patří
kánoistika k nejoblíbenějším
sportovním disciplínám.

A person in a canoe is silhouetted against the water in the foreground. The background features a dramatic sunset with a bright sun low on the horizon, casting a long, shimmering reflection on the water. Large, dark clouds are illuminated from below, creating a fiery orange and red glow. The overall scene is peaceful and evocative of a tropical or island setting.

*Francouzská
Polynésie: křehký
ráj na druhé
straně světa*

Text **Petra Doležalová** Fotografie **Petra Doležalová a Libor Špaček**



Oceán zalil zlatistý západ. Dvojice na kánoích se zastavují jen pár set metrů od břehu, těsně před korálovým útesem, kde se lámou vlny. Rituál loučení se sluncem patří k jejich každovečernímu tréninku. Ostrov Moorea zalévá ohnivá záře a z dálky se ozývá sílící rytmus bubnů. Tanečníci odění do sukni z palmových listů, květin a ozdob z mušlí začínají své divoké představení.

Tanec mají Polynésané v genech. I když je prý jeho dnešní podoba mnohem méně démonická než ta, jež šokovala první puritánské Evropany, kteří sem poprvé dopluli v 18. století. Jen pár let potom, co se začaly šířit historiky o ráji v jižním Tichomoří, začali misionáři postupně obracet původní kulturu a víru na evropskou a tanec, obřady i tetování byly po dlouhou dobu zakázány. V posledních letech se Polynésané snaží znovu poskládat vlastní historii, pochopit kulturu a rituály svých předků, kterých si velmi váží. Ostrovy Francouzské Polynésie patří k nejpozději osídleným místům na Zemi. Původní obyvatelé sem připluli na kánoích z daleké Asie, ostrova Samoa, asi 1 500 let

před našim letopočtem. Polynésané mají společné předky s Havajci a obyvateli dalších pacifických ostrovů a také s Maory z Nového Zélandu.

Historie se tu ještě stále hledá z příběhů, zápisků misionářů, nalezišť původních posvátných míst a obnovených rituálů. Není to ale snadné, francouzský vliv smísl kultury dokonale. Přesto jsou místa, která dokážou vyprávět. A právě po jejich stopách se vydáváme do oblasti Společenských ostrovů.

DOCELA JINÝ ČASOPROSTOR

Maupiti je nejmenším a nejizolovanějším z nich. A také ideálním místem, jak se na druhém konci

Mount Otemanu,
nejvyšší hora
ostrova Bora Bora,
je připomínkou
vyhaslé sopky.



světa nejrychleji naladit na místní rytmus. Z ptačí perspektivy připomíná mnohem turističtější ostrov Bora Bora – tyrkysovou lagunu obklopuje prstenec písčité pláže, kterým se tu říká motu, a v jeho srdci se tyčí zelená hora sopečného původu. Jenže čas se tady zastavil v minulém století, není tu žádný větší hotel, jen malé penziony. Asi 1 200 obyvatel žije svým pomalým tempem. Vlastně ani nemají kam spěchat. Vše, co potřebují, je na dosah ruky.

Rychle si zvykám na místní módu. Ráno si vážu barevné pareo – velký šátek s motivy květin nebo kreseb Paula Gauguina – a místo parfému a šperků si za ucho vetknu kvítek tiare. Jeho vůni jsem podlehla již ve chvíli, kdy nám ho po dvaceti hodinovém letu na tahitském letišti podala půvabná Tahičanka. Dva mladíci hráli na ukulele a my se cítili jako znovuzrození. Bílý, omamně vonící květ je symbolem Francouzské Polynésie a pochází právě z Maupiti. Za našim bungalovem z palmového listí na motu Paeto jich roste celý háj. Tak jako mnoho zdejších symbolů nemá jen zdobit, ale i „informovat“. Svobodní jej nosí za pravým uchem a ženatí za levým. Dokonce i muži, jen jejich květy jsou zavité.

LÉKÁRNA NA STROMECH

Šlapeme do pedálů kol, které jsme si coby jediny momentálně dostupný dopravní prostředek pronajali. Jeffrey, místní průvodce, každou chvíli zastavuje, aby nám ukázal zdejší umělce, léčivý strom nebo další archeologické naleziště. Ačkoli silnice kolem Maupiti měří pouhých jedenáct kilometrů, ve starověkých polynéských tradicích hrál tento ostrov významnou roli. Náčelníci ostatních ostrovů sem přijížděli na

společné obřady a byli tady korunováni. Jejich jména na kamenech nese i Vaiahu, nejvýznamnější z neuvěřitelné koncentrace původních chrámů, kterým tu říkají marae. Marae jsou jednoduché obdélníkové desky složené z lávových nebo korálových bloků s oltářem a bez střechy. Tou bylo pro tento s přírodou spjatý národ vždy nebe samo. Zde se konaly ceremonie a obětní rituály na počest některých z mnoha polynéských bohů. Mají tu dokonce i schránku s kameny ve tvaru ryb. Jejich hlavy natáčeli strážci svatyně směrem k moři, aby si zajistili dobrý úlovek. Ostatně symboly zvířat jsou rozesety nejen na posvátných místech. Želvy, jako znak dlouhověkosti a síly, zobrazují i petroglyfy – kresby vyryté do mohutných balvanů ve vnitrozemí ostrova.

„Divoký ibišek,“ upozorňuje nás Jeffrey na jeden z nádherných keřů lemujících cestu a trhá list. „Když se řízneš, vložíš jeho květ na ránu. Zahojí se to. Na spáleniny a kůži rozbolavělou po tetování máme zase olej z plodů tamanu,“ ukazuje na další strom. „Ránu zahojí a zamezí infekcím. A tenhle žlutý květ považíme, když má někdo otravu z ryb.“ Nevěřicně sledujeme našeho podivného průvodce, zatímco nás seznamuje s dalšími přírodními medikamenty. „Každá rodina má jednoho člena, který zná tajemství přírody a za kterým se chodí v případě nemoci.“ Aha, tak proto jsme tady neviděli lékárnou... Maupiti má totiž pouze nemocnici. Co když ale rodinný léčitel zemře? „Každý má svého pokračovatele, většinou děti svých dětí,“ vysvětluje Jeffrey. Předávání tradic a poznatků nacházíme i v dalších sférách. Prarodiče učí své vnuky třeba plést střechy z pandánu nebo klobouky a tašky z palmových listů.

Maupiti plní sny
o ztraceném ráji na
opuštěném ostrově.

Voňavá tiare je symbolem
Francouzské Polynésie.



KŘEHKÁ KRÁSA TAJEMNÝCH HLUBIN

Laguny těch nejkrásnějších odstínů modré i divoký oceán za útesy ostrovů patří k nejvyhledávanějším podmořským oblastem světa. Na některých se ovšem podepsal svou činností člověk. Už jen málo míst je opravdu panenských jako na ostrově Maupiti. „Místní potápěčské centrum tady otevřeli teprve před dvěma roky,“ říká jeho současný majitel, sympatický Francouz Lionel, když míříme k jeho oblíbené lokalitě nedaleko útesu. Před dvěma měsíci tady byl na dovolené se svou ženou a dcerkou. Potápěčské centrum bylo právě k máni. „Rozhodli jsme se rychle. Vrátili jsme se domů, všechno prodali a začali tady nový život. Ještě nikdy jsme nebyli tak šťastní,“ vypráví nám s nadšením, zatímco si razíme cestu na hřebenech čím dál vyšších vln.

Nasazujeme si masky, abychom přes sprchu slané vody vůbec viděli a mohli dýchat. V momentě, kdy se začíná ozývat mořská nemoc, čtyřicetiminutová plavba končí. Klesáme do ticha hlubiny a vlny a vítr necháváme na její hladině. Mláďata bělocipých žraloků nás zvědavě pozorují zpoza útesu. V temné, dokonale průzračné modři se vznášíme nad koberci neporušených korálů, nejkrásnějších, jaké jsem kdy viděla.

POSLÁNÍ ŽELVIHO MUŽE

Sto osmnáct ostrovů Francouzské Polynésie obklopuje pět a půl milionu čtverečních kilometrů oceánu, který je domovem jedněch z nejvíce fascinujících živočichů, mořských želv. Existovaly již v období dinosaurů, přežily katastrofy, klimatické změny a stále podnikají až tisícikilometrové plavby přes Tichý oceán. S neuvěřitelnou přesností se

Banyán – nejstarší strom Společenských ostrovů, do jehož větví pohřbívali krále.



„Želví muž“ Sebastien zachránil už přes pět set zelených želv.



Tradiční obřad u hlavní marae (svatyně) Taputapuatea na ostrově Raiatea.



„Ve světě, který je starší a složitější než ten náš, se pohybují tvorové dokonalejší a složitější než my, nadaní mimořádnými smysly, jaké my nemáme, a dorozumívající se hlasy, které my nikdy neuslyšíme.“ Henry Beston

dokážou i o dvacet let později vrátit na svou rodnou pláž, aby nakladly svá vejce. Vědci si myslí, že želvy pro svou navigaci využívají magnetické pole, oceánské proudy, změny teplot a snad i hvězdnou oblohu. Jenže právě tyto schopnosti jim málem způsobily vyhynutí. Polynéské legendy je označily za posly bohů oceánu a místní navigátoři je tehdy vedle proudů moře a právě hvězdné oblohy používali jako kompas na cestě k pevnině. Jako posvátné zvíře je pak obětovali bohům a jejich maso bylo rezervováno pouze králi a elitě. Věřili, že do nich vstoupí jejich duchovní síla, které tady říkají mana. Tato výsada garantovala želvám relativní ochranu – pro ostatní lidi bylo jejich maso tapu, což je polynéský výraz pro tabu. Jenže když starobylá víra začala počátkem 19. století ustupovat evangelizaci a tapu byla odňata, staly se želvy častou pochoutkou ostrovanů.

Přestože jsou dnes želvy chráněny, zůstalo jejich maso žádanou delikatesou. „Je těžké změnit přesvědčení místních, ale věříme, že nám pomohou jejich děti,“ neztrácí naději biolog Sebastien Goutenegré z Centra pro záchranu želv na ostrově Bora Bora, kterému říkají „želví muž“. Za svou přezdívku vděčí vlastnímu nápadu zachránit želví mláďata z těla již zabitého zvířete. „Jednou, když mi celníci uprostřed noci přinesli zabavenou želvu, která

už nežila, napadlo mě odebrat jí z břicha vajíčka a dát je do písku. Nevěděl jsem, zda se to podaří,“ vzpomíná Sebastien na svůj první „zážrak“. Vajíčka uložil do písku v rezervaci a za dva měsíce se z nich narodily malé želvičky. Během pěti let zachránil už přes pět set zelených želv. Vyrůstají v laguně, kde si s nimi mohou návštěvníci zaplavat. Pokaždé, když se narodí mláďata, učiní z místních dětí jejich kmotry. „Po třech letech, když přijde čas pustit želvu do volné přírody, ji se mnou doprovázejí a už navždy jsou s ní spjaté. Věřím, že jednou bude oceán opět pro želvy bezpečný. Je to mé poslání,“ říká Sebastien se skromným úsměvem.

SOCIÁLNÍ MAPA NA KŮŽI

„Důležité je zvolit si symbol, se kterým se identifikujete. Bude vás ovlivňovat,“ tvrdí Marama, věhlasný tatér na ostrově Bora Bora. Své zákazníky nejdříve vyzpovídá o životě, zjistí jejich přání a potom navrhne svou představu tetování. Používá velmi populární markézský styl, který nanáší elektrickou jehlou. Na rozdíl od minulosti, kdy měl každý ostrov svá vlastní pravidla, je dnes tento způsob zdobení ovlivněn módou a styly z jednotlivých ostrovů. Pro většinu místních je projevem sounáležitosti se svými kořeny. „Jednotlivé symboly jsou spjaté s vašim

životem, rodinou i historií ostrova,“ vysvětluje tatér s uhrančivými očima. Marama své umění předvádí i na evropských festivalech a mnoho jeho zákazníků tvoří turisté. Své kresby nepředkresluje, tvoří rovnou na kůži. Tahitské tetování je jedinečné v tom, že se celý život doplňuje společně s vašimi novými kapitoly. Staré umění, více než sto šedesát let zakázané, je považováno za formu rozvinutého umění a jeho sláva v 21. století stále roste.

Na opálených tělech působí jako šperk a jeho nositelé vám ochotně vysvětlí význam jednotlivých symbolů. Je to jako další jazyk, který tu člověk mlčky procvičuje.

BLÍZKÉ SETKÁNÍ

„Nedívej se dolů,“ důrazně mě varuje můj partner těsně před ponorem. „Jsem tam,“ opatrně dodává. Bojí se, že si své první blízké setkání se žralokem citronovým rozmyslím. Majestátné „dračí“ hory pohádkově malebně Cookovy zátoky ostrova Moorea ještě umocňují napětí z tvorů jednou tak velkých, než jsem sama. Lino, zkušený průvodce, na mě povzbudivě mrká. Vždyť se tady potápí už léta, ubezpečují se, když se propadáme ke dnu. Jsou všude kolem nás, zvědavě krouží kolem... Klečím vedle korálu a fotoaparát mi pomáhá ovládnout myšlenky. Strach střídá fascinace

SVĚT NA DLANI

Teplé tahitské laguny jsou domovem černých perel. Většina z nich se dnes kultivuje, přírodní jsou už velmi vzácné.



Žraloci citronoví dorůstají téměř čtyř metrů.



Cookova zátoka malebného ostrova Moorea.



Posvátná místa bývala duchovními centry starobylé civilizace.



z jejich dokonalých pohybů a obrovský respekt. I když nepatříme na jejich jídelníček, jsme to my, kdo je tady pouze na návštěvě, a naše vnímání zdaleka nestačí jejich osmi dokonalým smyslům. Dokážou přečíst každou naši tělesnou slabost, vibraci myšlenek a ochutnat nás pouhým dotekem. K útokům ale dochází většinou lidskou chybou. Uvědomuji si, jak je těžké zahnat podvědomé výjevy, které spustila média a především Spielbergovy Čelisti. Díky nenávisti, kterou vyprovokovaly, a mánii po žraločích ploutvích se tito pradávni tvorové ocitají na seznamu nejhroženějších druhů... Mnozí biologové a ochránci

podmořského světa, kteří tady působí, věří, že blízká setkání se žraloky pomohou jejich osud zvrátit.

Přes veškerou snahu příčinných misionářů tu přežily některé původní zvyky a rituály, které domorodci praktikují dodnes. Na svých procházkách po ostrovech jsme nikdy nenarazili na hřbitov – Polynésané většinou pochovávají své blízké přímo u svých obydlí. V mnoha domácnostech se nechává na noc rozsvícena alespoň malá lampička, aby odehnala bloudící duše mrtvých tupapau nebo zlé duchy varua ino, kteří se bojí světla. Polynésané také stále respektují starověká posvátná místa tapu. Žádného

domorodce byste nikdy nepřesvědčili, aby se dotkl, či dokonce někam přemístil sochu tiki nebo jen pohnul kamenem na obřadních místech.

Po pár dnech přivykám rytmu okolní přírody. Ranní svítání a šumění oceánu je přesným a vůbec ne nepříjemným budíčkem. Tak jako většina cestovatelů s dobrodružnou povahou střídáme po několika dnech jednotlivé ostrovy, abychom poznali a ochutnali pestrost možností, které se tady nabízejí: historii, exotickou kulturu, duchovní poznání a hlavně dokonalost přírody, která dnes zůstává poněkud upozaděna za lákadly moderního světa.

Francouzská Polynésie

○ První praobyvatelé připluli na ostrovy z velké dálky z jihovýchodní Asie. Byli vynikajícími mořeplavci a navigátory. Bez jakýchkoli přístrojů uměli překonat dlouhé vzdálenosti na jednoduchých kánoích. Dokázali číst z hvězd, proudů i směru vln. Svět jejich schopností dodnes obdivuje. Evropané přišli asi o 1 500 let později. Kapitán Cook původně směřoval až do Austrálie, cestou ale zakotvil právě na polynéských ostrovech, aby pozoroval obě Venuše kolem Slunce. Ostrovy pojmenoval „The Society Islands“ – Společenské ostrovy, protože leží blízko sebe.

○ Tahiti a jeho ostrovy, oficiálně Francouzská Polynésie, jsou roztroušeny na ploše neuvěřitelných čtyř milionů čtverečních kilometrů ve východní části Tichého oceánu, což je hodno přirovnání k rozloze celé

Evropy. Ovšem kompletní rozloha 118 ostrovů a atolů činí pouze 4 000 km² a zahrnuje celkem pět souostroví. Bezesporu nejpopulárnější jsou Společenské ostrovy, kde žijí tři čtvrtiny polynéské populace – Moorea – „ostrov srdce“ a dějiště filmu Bountý, Tahaa – „ostrov vanilky“, Raiatea s nejstarším a největším posvátným místem marae, malebné Maupiti, ospalá, ale autenticky polynéská Huahine a Bora Bora, které se říká Perla Pacifiku.

○ Ostrovy Francouzské Polynésie



jsou jako skvostné květináče, jen vegetace se liší ostrov od ostrova. Na většině najdete nádherné kokosové palmy, ibišky, banány, vanilku, mango a obrovské množství květin, které jsou s velkou péčí pěstovány i v zahradách u rodinných domků. Na ostrově Moorea rozhodně ochutnejte ohromné sladké grepy a ananasy z místních plantáží.

JAK SE SEM DOSTANETE?

○ Cesta do Polynésie vede přes jediné mezinárodní letiště na ostrově Tahiti. Nejdostupnější letenky přes Paříž nabízí Air France společně s Air Tahiti Nui. Připravte se na dvacet hodin ve vzduchu s přestávkou v Los Angeles a časový posun, kterým „omládnete“ o jedenáct hodin. Cestování mezi ostrovy je snadné. Ceny letenek Air Tahiti jsou dostupné a servis výborný. Některé lety trvají kratší dobu než



samotné odbavení. Levnější a dobrodružnější je pak přeprava lodí.

○ Nejspolehlivějším a současně nejstarším touroperátorem v zemi je www.tekuratahititravel.com. S hlubokou znalostí polynéské kultury i tradic vám její ředitelka Tekura Mulliez pomůže kompletně zorganizovat náročnou cestu za vašimi sny.

○ Zajímavosti o ostrovech a místních tradicích, pro našince exotických svátcích naleznete na stránkách www.tahiti-tourisme.pf.

Klasické francouzské bistro je místem, kam si přes den skočíte na něco menšího k obědu a večer přijdete s přáteli posedět u lahve dobrého vína. Je vzdušné, rušné, má jedinečnou atmosféru a na menu nechybějí omelety ani kohout na víně. A přesně takové je La Gare.



Francie *v srdci Prahy*

V novém přírůstku pražské kulinářské scény najdete snad všechna tradiční jídla francouzské kuchyně. A pokud dosud klasikou „Francii“ příliš neznáte, tahle nová brasserie je přímo ideální studovnou. Zatímco do ostatních restaurací se obvykle chodí na „něco určitého“ – na svičkovou, mušle, tatarák, steak... –, do La Gare jdete (stejně jako do knihovny) na něco, co ještě neznáte. Po prvních návštěvách vás totiž přemůže neovladatelná potřeba spořádat postupně celý jídelní lístek. A když se vás potom někdo zeptá, co byste doporučili, vyjmenujete každé jídlo, které už jste ochutnali.

Stálá nabídka La Gare čítá předkrmy, polévky, klasická jídla francouzské kuchyně, ryby a dary moře, quiche a sendviče, vajíčka, saláty i maso z grilu. Přes den se tu můžete ještě zastavit na polední menu nebo si vybrat z týdenní nabídky. Přestože je La Gare v samém srdci Prahy, ceny pokrmů i nápojů drží v rozumných mezích.

Při první návštěvě se ale možná nedostanete dál než na konec nabídky předkrmů. Až si ji totiž

přečtete, budete koketovat s myšlenkou nechat hlavní chod na příště a jednoduše všechno ochutnat.

Pokud začnete telecí hlavou, přistane vám na stůl hluboký talíř s pásky masa, který bude vonět tak, že se za číšníkem ohlédne půlka lokálu. V La Gare ji navíc podávají tím neklasičtější způsobem: s omáčkou ravigot, která je k pochoutce zvané ve Francii tête de veau dokonalým doplňkem. A tak vás logicky napadne, jestli jsou k dokonalosti dovedeny i ostatní předkrmy. A nepřestanete je ochutnávat, dokud nezjistíte, že jsou. Kachní rillettes s domácí nakládanou zeleninou, fantastická hovězí terinka, kachní foie gras s cibulovo-fíkovým kompotem a v neposlední řadě šneci po burgundsku, které tu servírují pěkně postaru v ulitách, zalité bylinkovým máslem. To vše a ještě mnohem víc musíte sníst, než se v menu posunete jen o kousek dál. K lahůdce, kterou se pařížští flamendři chodili za úsvitu krmit do tržnice Les Halles – k francouzské cibulové polévce. A připravte se na to, že i když bude horká, jen stěží udržíte lžiči na uzdě.

Průzkum hlavních jídel si nechte na večer.

Až dojíte a složíte příbor, objeví se vám na tváři blažený úsměv a mimo popíjení kávy či dopíjení vína už nebudete chtít dělat vůbec nic. Tedy kromě zakoupení nejbližší letenky do Paříže. Boeuf Bourguignon je jako stát vedle Meryl Streepové ve filmu Julie a Julie: kachní prsa na medu a perníkovém koření vyvolají otázku, proč je dělat jinak. A jehněčí kolínko? Na to se sem před odletem ještě párkrát stavíte, stejně jako na kohouta na víně. Jen na jednu položku v menu si dejte pozor – Andouillette de Cambrai. Originální klobáska z Burgundska má velmi netradiční výraznou chuť a aroma. Po pravdě řečeno, její milovníky spočítám na prstech jedné ruky.

Do La Gare se ale můžete stavit jen na skok, a to do místního koutku pro gurmány neboli Boutique Gourmandes. Koupíte tu pečivo, dorty, uzeniny, sýry, paštiky i samotná jídla z menu, která si doma jen sestavíte a ohřejete. Na cestu si nezapomeňte objednat alespoň jeden kopeček zmrzliny. Bez ohledu na počasí. A taky si udělejte rezervaci na příště...



Cyklické akcie: meteority, které zazáří a někdy brzy zhasnou



Víte, jak snadno vydělat na akciích? Zdánlivě stačí maličkost: když ekonomika roste, sázet na akcie výrobců oceli nebo aut, jimž tento růst obvykle dost pomáhá. A pokud se jí nedaří, hrát na jistotu a kupovat akcie výrobců potravin, léčiv či tabáku. První ze zmíněných akcií patří mezi tzv. cyklické, druhé se nazývají necyklické neboli též defenzivní. Tak jednoduchý, jak bylo naznačeno, ale recept na úspěch není. Často se vyplatí oba zmíněné typy investic míchat.

Aktuální dění na finančních či přesněji akciových trzích staví investorky i investory před tradiční otázku: do čeho vlastně investovat? Ti zkušení vědí, že když ekonomika roste, bývají v módě akcie, jimž ekonomický cyklus (růst) pomáhá, tedy akcie cyklické. A pokud trh prožívá těžší období, „táhnou“ naopak ty necyklické. Jak se však v současnosti ukazuje, ne vždy je možné dostatečně přesně odhadnout další ekonomický vývoj.

Ponechme protentokrát spekulace o dalším vývoji globální ekonomiky a finančních trhů včetně těch akciových expertům a zastavme se u cyklických a necyklických akcií. První z nich vydělávají na hospodářském růstu. Jestliže se ovšem ekonomice přestává dařit, obvykle rychle ztrácejí dosavadní kouzlo a vyplatí se je začít prodávat. Cyklické akcie tak svým způsobem připomínají meteority. Na určitou (přece jen delší) dobu zazáří, jejich sláva je však pomíjivá. Jde tedy o akcie nabízející vyšší výnos, ovšem – jak už to tak někdy bývá – za cenu většího rizika.

Text František Mašek, www.penize.cz Foto I23RF

Ideální je riziko ztrát rozkládat a investovat do cyklických, ale i necyklických akcií. A toto riziko ještě omezit pravidelnou investicí třeba do akciových či smíšených fondů.

SPOTŘEBA MÁ VELKÉ OČI

Ke klasickým cyklickým akciím patří především akcie automobilek, strojírenských nebo stavebních firem, ale také dopravních společností a výrobců elektroniky a zboží pro domácnost. Jsou to odvětví či obory, jimž se daří v dobách, kdy hospodářství a příjmy obyvatel rostou, a ti díky tomu obvykle více utrácí – za automobily, za novou myčku, luxusní večeři v pětihvězdičkové restauraci, za dražší dovolenou.

Růst ekonomiky nahraává bankám či finančním institucím a samozřejmě i komoditám. Větší hlad po automobilech či jiných průmyslových výrobcích zvyšuje spotřebu ropy a plynu, daří se i médiím nebo informačním technologiím. Kdy jindy si koupit osobní počítač než v době blahobytu?

Tržní ekonomika se ovšem vyvíjí v cyklech – jde jen o to, aby ji neprovázely velké bubliny aktiv (jako nedávná finanční krize), které tyto cykly deformují. Hospodářství začíná postupně vykazovat první známky zpomalení, později stagnuje a zpravidla přichází recese.

Firmy, ale i domácnosti pak v obavách z těžších dob začnou šetřit. Nákupy automobilů, počítačů a podobných „zbytečností“ se odloží, což má samozřejmě vliv na jejich produkci. Méně zkušená investorka či investor, kteří vlastní akcie těchto firem, najednou zjistí, že slova o rizikovosti akciových investic rozhodně nejsou do větru.

Byla by ale škoda se akcií zcela zbavovat. Stačí jen trochu změnit repertoár a více pracovat s informacemi o daných společnostech. I tady můžeme využít akcie, již ne ovšem strojírenských firem nebo automobilek, jimž se, jak bylo řečeno, v době recese tolik nedaří.

SKRYTÝ PŮVAB DEFENZIVNÍCH TITULŮ

V takový okamžik se daleko zajímavějšími stávají necyklické, někdy též defenzivní akcie společností z odvětví a oborů, jichž se stagnace či dokonce pokles ekonomiky příliš nebo prakticky vůbec nedotkne. V časech hospodářského růstu tolik nevynášejí, takže jim v té době málokterý investor věnuje pozornost. Když se ale ekonomice nedaří, projeví se skrytý půvab defenzivních akcií. Na rozdíl od cyklických neposkytují tak vysoké výnosy, ale

bývají stabilnější, takže investora obvykle nezklamou. Řada z nich nabízí i další výhodu: na rozdíl od cyklických akcií vyplácí necyklické firmy pravidelně dividendy. Což v nejistých dobách není k zaholení...

Mezi typické necyklické (defenzivní) akcie patří výrobci a distributoři potravin, farmaceutické firmy, letecký a obranný průmysl, distributoři vody, plynu a energie, výrobci tabáku, telekomunikační operátoři či pojišťovny.

Na první pohled jasný scénář, jak investovat „za každého počasí“, ovšem může dostat pár trhlin. Zdaleka ne vždy je jasné, v jaké fázi vývoje se ekonomika nachází – zda přichází konjunktura, nebo období pústu, a je tak třeba včas investovský „přezbrojit“. Podobný scénář, tedy tzv. časování investice, odborníci příliš nedoporučují, protože se také nemusíte trefit.

Navíc je třeba počítat i s dalším faktorem: pokud bude automobilka dobře vedena, může se jí dál dařit prodávat své vozy i během recese, a hodnota jejich akcií tak může dál stoupat. Špatně řízená necyklická firma může naopak ztratit, přestože se ekonomice daří.

Ideální je proto riziko ztrát rozkládat a investovat do cyklických i necyklických akcií. A toto riziko ještě omezit pravidelnou investicí třeba do akciových či smíšených fondů.

Konkrétní dopad ekonomického cyklu by měl brát v úvahu například také ten, kdo chce investovat do komodit. Ekonomický cyklus obvykle jejich cenám nahraává – v příznivých dobách se výroba rozšiřuje a poptávka a ceny komodit zpravidla stoupají. Když přijde útlum, není komodit tolik třeba, což se zpravidla odráží v jejich cenách.

POZOR NA DLUHOPISOVÉ INVESTICE

Je také třeba mít na paměti, že růstu ekonomiky (a cyklickým sektorům) často nahraává nízké úrokové sazby. Nezřídka s sebou přinášejí růst inflace, na který centrální banky zpravidla reagují zvyšováním úrokových sazeb. Zvyšování úroků jde přitom proti dluhopisovým investicím. Proto se v případě blížícího se období zvyšování úrokových sazeb vyplatí omezit nebo i vyprodat dluhopisové investice a zaměřit se na fondy peněžního trhu nebo dluhopisy s pohyblivou úrokovou sazbou. Ale to by již byl jiný příběh.

NÁPOVĚDA V INVESTIČNÍM CYKLU

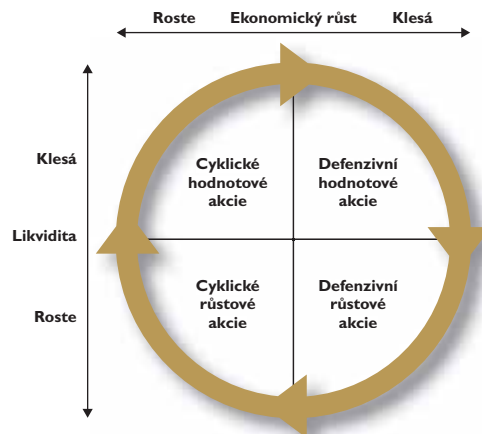
Na závěr se ještě zastavme u takzvaných investičních hodin, které sestavila globálně působící investiční firma Merrill Lynch. Hodiny ukazují, které akcie by měly těžit z jednotlivých fází ekonomického cyklu. Vychází přitom z toho, že se tento cyklus opakuje. Cyklické a defenzivní (necyklické) akcie přitom dělí ještě na růstové a hodnotové.

Když tedy ekonomika začíná růst, daří se cyklickým růstovým akciím, k nimž patří banky, ropa a zemní plyn neboli energetika, média, výrobci počítačů i softwaru a počítačové služby. Postupně přicházejí na řadu cyklické hodnotové akcie – automobily, strojírenské a další průmyslové firmy, maloobchod, nemovitosti, doprava, zboží pro domácnost. Když ale ekonomika překročí svůj zenit, nastává čas defenzivních hodnotových akcií, jako jsou letectví a obranný průmysl, prodejci potravin, výrobci a distributoři tabáku.

V další fázi ekonomického cyklu je střídají defenzivní růstové akcie telekomunikačních firem a pojišťoven nebo farmaceutických společností. Ty po čase znovu nahradí cyklické růstové akcie a vše se znovu opakuje.

Na první pohled je to tak jednoduché: jen umět včas odhadnout, v jakém stadiu ekonomického cyklu vlastně jsme, a podle toho se zařídit. V praxi se ale spíše vyplatí raději své investice – a to nejen akciové – diverzifikovat a investovat pravidelně.

Investiční hodiny



Příležitost podílet se na promyšleném humanitárním projektu a seznámit se přitom s osobitými a schopnými jedinci láká stále více lidí. Dobře zvolený klub nabízí obojí. Jak je poznáte a jak fungují?



Kluby, *kam je čest vstoupit*

Setkání s člověkem jiné profese může být nejen zajímavé, ale i přínosné. Víc než kdo jiný si tím byl jistý chicagský právník Paul Harris. Klubu Rotary, který s několika kamarády různých profesí a jedním svobodným zednářem založil v roce 1905, tento princip vetkl přímo do stanov.

POMOC DĚTEM

I po více než sto letech se v klubu Rotary – nejstarším svého druhu – setkávají lidé různých povolání, náboženství i politického přesvědčení. Jejich vzletný cíl zní našinci na první poslech až pateticky. Závazek k „vytváření vzájemné důvěry a míru na celém světě“ nicméně tento klub myslí vážně. Rotariáni, jak si členové jednoho z největších klubů tohoto zaměření říkají, například po celém světě likvidují dětskou obrnu. Na deset milionů dobrovolníků rozdělují vakcíny a pomáhá zajišťovat očkovací akce. Počet nakažených s přispěním rotariánů a jejich projektu Polio Plus, na němž spolupracují se Světovou zdravotnickou organizací (WHO) i s Dětským fondem OSN (UNICEF), výrazně klesl. Lékaři už očkovali dvě miliardy dětí.

Rotariáni je budou podporovat, dokud dětskou obrnu zcela nevymytí.

CESTA K RESPEKTU

Klub je tím, čím jsou jeho členové. Klub Rotary, jehož název vychází z rotujícího, resp. měnícího se místa pravidelných každotýdenních setkání jeho členů, je tím, čím by spousta lidí ráda byla. Členy Rotary jsou například německá kancléřka Angela Merkelová, bývalí prezidenti Richard von Weizsäcker, George Bush a byl jím i John Kennedy. S klubem spojil své jméno i Bill Gates, známý velkorysími příspěvky na charitativní projekty.

O výjimečném postavení klubu Rotary svědčí i jeho historie, úzce spjatá s Organizací spojených národů (OSN). V roce 1945 padesátka jeho členů pomáhala formulovat Chartu OSN a také UNESCO (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu) vzniklo na základě konference klubu Rotary, který OSN dodnes vede jako svého oficiálního nestátního pozorovatele. To už se pak zajímají lidé jen hrnou.

Klub Rotary je rozšířený ve 166 zemích a jeho 32 tisíc klubů sdružuje 1,2 milionu členů.

Text **David Horák**
Foto **Allphoto a Profimedia**

**Závazek k „vytváření vzájemné důvěry a míru na celém světě“
Rotary klub myslí vážně. OSN jej dokonce vede jako svého oficiálního nestátního pozorovatele.**

Členy Lions už od roku 1917 spojuje ochota věnovat volný čas druhým, bez nároku na finanční zisk – ba často na projekty přidávají peníze vlastní.

CESTA DO NOVÉ SPOLEČNOSTI

Podobně jako klub Rotary, ani další významný klub – Lions – není nutně společenství bohatých, jak by se mohlo zdát. Jak se v internetové diskusi přiznala jedna z členek, někteří z nich dříve sami překonali finanční těžkosti. Důležitější než cokoli jiného je v těchto klubech touha a schopnost pomáhat.

Členy Lions už od roku 1917 spojuje ochota věnovat volný čas druhým, bez nároku na finanční zisk – ba často na projekty přidávají vlastní peníze. Někteří přicházejí kvůli vlastním těžkostem, které dříve s podporou druhých překonali, a teď by pomoci rádi opětovali. O tom, že takových lidí existuje mnoho, hovoří i počet členů: ve 206 zemích je jich neuvěřitelných 1,35 milionů. A jak se do těchto klubů dostali? Pro členství v klubech Lions ani Rotary nestačí pouze si podat žádost. Přijetí je otázka toho, nakolik si vás druzí považují. Konat „dobro“ a čekat na pozvání není jedinou cestou do podobného klubu.

Můžete se také obrátit na místní pobočku klubu Lions a projevit zájem. Zhlédnou váš životopis, a když na ně uděláte dojem, zalistují v databázi, zda v klubu nemají někoho dalšího se stejným povoláním (stanovy klubu totiž připouštějí pouze členy s různými zaměstnáními, takže se tam rozhodně nesejde pět právníků a tři bankovní úředníci). Pokud splníte i tuto podmínku, máte naději, že vás pozvou. Každý klub ale postupuje jinak. Některé z nich natěšené zájemce přizvou jen za předpokladu, že se s nimi další dva jejich členové setkali a shodují se v názoru, že v klubu dotyčná osoba skutečně zapadne.

STUDENTI POD DOHLEDEM

Rotary klub podporuje vzdělávání prostřednictvím výměnných pobytů v zahraničí. Každá pobočka může na takový pobyt vyslat určitý počet studentů ve věku od 15 do 18 let. Stáže trvají celý školní rok, studenti žijí v rotariánských rodinách, navštěvují střední školu a účastní se akcí klubu. Jejich případné výdaje vždy hradí místní Rotary klub. Z anglicky hovořících zemí bývají nejčastější výměny s USA nebo Kanadou.

Stáž je skvělou příležitostí poznat nové lidi či věci a využít ji mohou i talentované děti nečlenů Rotary klubu. Studenti ovšem musejí počítat s přísnými podmínkami výměnného pobytu. Každý adept musí být jazykově velmi dobře vybaven, nesmí pít alkohol, kouřit ani navazovat intimní známosti. Musí se účastnit akcí klubu Rotary a pravidelně chodit do školy. Když některé závazné pravidlo poruší, vrací se na své náklady okamžitě domů.

UMĚT SI VYBRAT

Klubů je mnoho a jejich charakter odráží povahu lidí, kteří v nich působí. Na srazech některých z nich získáte jedinečné kontakty a práce pro ně vám přinese zkušenosti, které jinde nezískáte. Klub si každopádně sami prověřte, než do něj vstoupíte. Co deklaruje a co už udělal? Podle jakých hledisek si vybírá nové členy?

Dobře nastavená pravidla výběru členů zvyšují šanci na to, že vždy potkáte někoho, kdo vás může inspirovat – a to bývá v životě velmi cenné.



Rotary a Lions u nás

PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÝ ROTARY KLUB VZNIKL 1. LISTOPADU 1925 V PRAZE. NÁSLEDOVALY KLUBY V BRATISLAVĚ, KARLOVÝCH VARECH, ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, PELHŘIMOVĚ, HRADCI KRÁLOVĚ A V DALŠÍCH MĚSTECH. KDYŽ BYLO DOSAŽENO POTŘEBNÉHO POČTU LOKÁLNÍCH POBOČEK, VZNIKL SAMOSTATNÝ ČESKOSLOVENSKÝ DISTRIKT, KTERÝ MĚL V MEZINÁRODNÍ ORGANIZACI ČÍSLO 66. DO VYPUKNUTÍ DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY BYLO ČESKOSLOVENSKO POČTEM KLUBŮ TŘETÍM STÁTEM V EVROPĚ, HNED ZA ANGLIÍ A FRANCÍI. MNICHOVSKÝ DIKTÁT ODTRHL KONCEM ROKU 1938 ŘADU KLUBŮ Z POHRANIČNÍCH OBLASTÍ A NĚKTERÉ ČESKÉ I MORAVSKÉ KLUBY NA PROTEST PROTI TOMUTO NÁSILÍ SVOU ČINNOST SAMY UKONČILY. V ROCE 1939 NACISTÉ VŠECHNY ZBÝVAJÍCÍ ROTARY KLUBY ROZPUSTILI. PO OKUPACI A OBDOBÍ KOMUNISTICKÉ DIKTATURY SE ROTARY OPĚT VRACÍ. V ČESKÉ REPUBLICE NYNÍ PŮSOBÍ TĚMĚŘ 70 ROTARY KLUBŮ. KLUBY LIONS JSOU V ČESKÉ REPUBLICE OD ROKU 1990, NYNÍ JICH ZDE FUNGUJE 24 A CELKEM V ČESKU ČÍTAJÍ 589 ČLENŮ.

Pro členství v klubech Lions ani Rotary nestačí pouze si podat žádost. Přijetí je otázka toho, nakolik si vás druzí považují.





*Také patříte k lidem,
kteří jsou závislí na
slunečních paprscích
a s podzimem
ztrácejí elán?
Nezoufejte a rozjedťte
se tam, kde vás proti
rozmarům počasí
obrní, a ještě vás
budou hýčkat.*

„Pohoda začíná u jídla,“ tvrdí šéfkuchař hotelu Theresa v rakouském Zillertalu, a není to jen fráze. Stefan Egger se ke svému přesvědčení doslova proběhal stovkami kilometrů. Před lety byl reprezentantem v lyžování, jenže když po úrazu musel se sportem skončit, váha se mu vyhoupla na sto patnáct kilogramů. Vlastní recepturou bojoval proti nadbytečným kilům, únavě a za zvýšení fyzické vytrvalosti, až se dostal do skvělé formy ultramaratonce. Své osvědčené zásady dnes nevtíravě servíruje ve formě skvělého jídla nejen své rodině, ale i hotelovým hostům. Alpský hotel, který nese jméno Stefanovy maminky, získává pro svou kuchyni a rodinnou atmosféru stále širší věhlas. Vaří se tu z místních čerstvých zdrojů a chemické náhražky byste tu nenašli. „Z přírody může čerpat, pokud jsi s ní v souladu,“ je přesvědčen diplomovaný dietolog Stefan, který dnes místo stovek kilometrů běhá mezi kuchyní a okolními svahy. Ve svých kurzech vysvětluje, která jídla mohou být zdrojem dobré kondice. I nás překvapuje zjištění, jak moc jsme podlehlí potravinářským gigantům a se stravou plnou náhražek se na míle vzdálili zdravým principům. No a pak nemáme být unavení...

„Příroda bere potraviny nejen jako zdroj energie, ale daleko více jako léčivé prostředky, které kromě

Elixír z Alp

Text **Petra Doležalová**
Fotografie **Libor Špaček** a archiv

energie řídí i náladu, charakter a osobní vývoj.“

Způsob, jakým tu dokážou fantasticky sladit zdravé s chutným, nás fascinuje. V nabídce mají samozřejmě i to „nezdravé“. Ani my neodoláváme pářečkům a koblihám k snídani, ale musíme uznat, že po speciální šéfkuchařově obilné kaši se druhý den při výletu na horských kolech cítíme mnohem více svěží.

„Lidské tělo je mistrovské dílo a umí se samo léčit a regenerovat, ale špatným jídlem mu zasazujeme rány, které se hojí čím dál hůř,“ pokračuje o tajemství jídla Stefan nad hrncem s mrkvovou polévkou, která svou chutí připomíná svičkovou. Suroviny do kuchyně nakupuje od sedláků a ekologických zemědělců z bezprostředního okolí zillertalského údolí. Právě čerstvé jídlo, které se nedováží z daleka, je zárukou dobrého základu. Zvěřinu a byliny má přitom z „vlastního revíru“. V létě Stefan doprovází hosty na bylinné stezce, a kdo vlastní lovecký lístek, může s ním vyrazit do jeho revíru, odkud pochází všechna podávaná zvěřina. O své kamzíky, srny a divočáky se dokonce sám stará: každý týden, v jakékoli roční době, jim osobně servíruje seno a ovoce posypané čokoládou.

NÁVRAT KE KOŘENŮM

Podle Stefana vůbec nejde o to vyškrtnout z jídelníčku některé jeho části. „Vypracovat doktrínu, která jídla jsou zdravá a která špatná, není úplně nejmoudřejší. Každý člověk je jiný a každé tělo na potraviny reaguje jinak. Ale pro nás všechny hraje důležitou roli to, odkud pocházíme a jak se stravovali naši předkové. Chceme-li být štíhlí a fit, musíme brát v úvahu region, v němž žijeme. Naše tělo je totiž geniálně přizpůsobeno svému prostředí a potravinám, kterým se v tomto prostředí daří,“ vysvětluje Stefan. „Přitom rozhodující roli hraje roční období. V zimě nás musejí potraviny zahřívát, v létě chladit.“

Podobný princip nás zaujal i v hotelovém wellness centru. Vedle trendů z Dálného východu – ajurvedy, tradiční čínské medicíny, lázní Thallaso a jiných exotických procedur – tady prosazují tradiční evropskou medicínu. „Ta totiž využívá alpské bylinky, jako třeba meduňku, měsíček, med či arniku, jejichž složky jsou v povědomí Evropana zakotveny. Naše buňky je pak „rozeznají“ jako známé a snadno je přijímají.“ Opravdovou specialitou je pak dvacetiminutová koupel v dřevěné kádí s kamenným olejem rozpuštěným v horké vodě. Naše svaly unavené z cyklotúry rychle ožívají. Prý za to může síla pravěkých minerálů z olejové břidlice, která se tady těží.



Suroviny v kuchyni pocházejí od sedláků a ekologických zemědělců z bezprostředního okolí zillertalského údolí. To je rájem pro sportovce i rodiny s dětmi.

Hotel vlastní rodina Eggerů – vlevo Theresa, druhý zprava Stefan.



Vedle trendů z Dálného východu – ajurvedy, tradiční čínské medicíny, lázní Thallaso a jiných exotických procedur – tady prosazují tradiční evropskou medicínu.



„Ze tří desetin léčí lék, ze sedmi správná životospráva,“ tvrdí čínské přísloví. Tak velkou váhu přikládá čínská medicína tomu, co projde našimi ústy.

ZNÁTE VAŠE VÍNO?

Za úspěchem a promyšleným stylem rakouských wellness hotelů stojí i to, že je často vlastní jedna rodina. Děti si často vybírají studium nebo i koničky, které pak uplatňují v rámci rodinného podniku. Jako i dcera paní Theresie, půvabná Theresa, která se stala nejmladší sommeliérkou v Rakousku. Tuto zkoušku absolvovala jako jediná krajanka s vyznamenáním. A to je opravdu velký úspěch – na světě je totiž mezi sommeliéry pouze deset procent žen. „Pro každého existuje jeho víno a zjistit, které to je, je moje úloha,“ říká Theresa. O jediné lahvi dokáže povídat hodiny s ohromným zaujetím a nejen pánové z ní nemohou spustit oči. Její nadšení je totiž ohromně nakažlivé.

HORSKÁ JÍZDA

Okolní hory pozorujeme z vyhřívávaného venkovního bazénu. Jeho teplota ani v zimě neklesá pod 30 °C. Pro ty, kterým se zdá ještě studená, bublá jen pár metrů dál vířivka se slanou vodou.

Výběr sportovních aktivit v malebném údolí Zillertal je stejně pestrý jako místní jídelníček

a škála wellness kúr. Od jara až do podzimu si můžete vyšlápnout některou z mnoha turistických tras. Třetina údolí je největší chráněnou oblastí v Alpách – Hochgebirgs-Naturpark Zillertaler Alpen – a láká nás pohledem na několik ze svých pětapadesáti tisícíctovek. Stefanovy energetické tipy na svazích obzvlášť oceníme. Na horských kolech snad ani nelze projet více než osm set možných kilometrů tras kopcovitým eldorádem až do výšky 2 290 metrů. Zvlášť když je na okolních pastvinách tolik příjemných salašů s nabídkou vynikajících domácích sýrů.

Sportovní nadšenci zase využijí šest špičkových lyžařských areálů začínajících na kraji údolí v 550 metrech a končících na ledovci Hintertux v neuvěřitelné výšce 3 250 metrů nad mořem. Ten je jediným ledovcem v Rakousku, který je v provozu celý rok. K dokonalosti mixu pro povznesení ducha i těla snad chybí už jen divoká jízda údolím, kde se už tolik nenadřeme. Projížďka na Harley-Davidsonu, který hotel Theresa bezplatně půjčuje hostům, bude tou pravou tečkou pro pozdvižení smyslů.

Příroda je dokonalá, je to ona, kam patříme!

STEFANOVO DESATERO PRO TĚLO PLNÉ ENERGIE

1. Nakupujte u malých dodavatelů nebo na trhu nebo tam, kde znáte původ potravin. Superlevné potraviny mohou skrývat zdraví škodlivé látky. Nejhorší jsou podle Stefana chemicky obohacené potraviny, které se tváří jako dietní.
2. Omezte příjem uhlohydrátů. Ty vyvolávají produkci inzulínu, který blokuje příjem energie z tělesného tuku. Člověk je pak nepříjemně unaven.
3. Neodbyvejte proteiny (bílkoviny). Ty jsou základními kameny organismu.
4. 85 procent stravy by mělo být

vařené a jen 15 procent syrové.

5. Jezte každé čtyři hodiny a nikdy ne dosyta.
6. Začněte každý den teplou snídaní, ta je totiž k organismu po ránu šetrnější. Stefan doporučuje kaši ze směsi zrní nebo vývar.
7. Teplé jídlo i pití je vždy zdravější než studené.
8. Vyhýbejte se ohřevu v mikrovlnce.
9. Jezte co nejčastěji zeleninové polévky a zeleninová vařená jídla.
10. Zajistěte si dobré tuky, nejlépe z lněného, řepkového a ořechového oleje.

ÚNAVA Z BÍLÉHO ZLATA

Než přišli v Belgii na to, jak pěstovat cukrovou třtinu, musel se cukr do Evropy dovážet a pro svou vzácnost byl označován za bílé zlato. Ještě před sto lety byla průměrná spotřeba Evropana dvě kila ročně, zatímco dnes je to sedmdesát pět kilo! A přitom právě cukr může za energetické a inzulinové výkyvy, při kterých jsme unavení, podráždění, bolí nás hlava a zažíváme vlčí hlad. Cukru bychom měli mít v těle jen tolik, aby byl zásobován mozek a mohli jsme aktivovat energii potřebnou pro pohyb.

Takže pozor na velké množství pečiva, sladkostí, pizzu, alkohol a hotová jídla.

OLEJ ŽIVOTA

Medicínským zázrakem, který účinkuje hlavně na záněty kloubů a onemocnění kůže, je sviští olej. Svůj původ má v tradiční rakouské lidové medicíně a získává se z podkožního tuku tohoto čiperného hlodavce. Obsahuje vysoký podíl přírodního kortizonu, který tlumí záněty a hojí popáleniny. V horách se mu říká „olej života“, protože pomáhá při pohybových problémech. Účinkuje ale také na astma a bolesti břicha.

Sezonní menu

Text Jana Holčáková Fotografie archiv a I23RF



Svatomartinský Festival otevřených sklepů

Několikrát do roka můžete navštívit desítky sklepů a ochutnat stovky vín v nejproslulejších vinařských obcích jižní Moravy. Na Festivalu otevřených sklepů poznáte vinaře kyjovského Slovácka, jejichž jména znáte z etiket svých oblíbených vín, seznámíte se s vinařskými řemesly a uměleckými díly inspirovanými vínem a jistě si oblíbíte místní folklor i kuchyni. Spolek moravských vinařek Bakchantky opět připravuje program Ženy a víno, tentokrát s podtitulem Hra na degustátora aneb Jak se hodnotí víno odborně i laicky. Nebudou chybět koncerty cimbálových kapel, autorské čtení ve Vlkoši ani prohlídky milotického zámku.

www.otevrenesklepy.cz

13.–14. listopadu

Tip na výlet – Evropská metropole kultury

V jihomaďarské Pécsi se mísí stopy antiky, křesťanství, islámu i judaismu. Župní město, česky zvané Pětikostelí, vás nadchne svou podmanivou atmosférou. Starověké památky mu zajistily zápis do seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Můžete tu téměř vedle sebe spatřit zbytky římského akvaduktu, románskou katedrálu, tureckou mešitu, židovskou synagogu, barokní i klasicistní měšťanské domy... Pécs je sídlem římskokatolického biskupa



i první uherské univerzity, město proslavila i manufaktura na porcelán Zsolnay, založená v polovině 19. století. A také místní rodák, zakladatel uměleckého stylu op-art Victor Vasarely. <http://en.pecs.hu/>

Lázeňské rošády v lázních Velichovky

Ač je hlavním časem prázdnin a dovolených léto, i na podzim si zasloužíme trochu toho rozmazlování a relaxace. Chcete-li tedy uvolnit tělo a poškádlit smysly, zvolte některý ze čtyřdenních pobytů z nabídky lázní Velichovky. Například víkendové medové či čokoládové rošády nabízejí kromě ubytování a stravy šest procedur – od medové/čokoládové masáže po lymfodrenáž nebo perličkovou koupel. Relaxační pobyty vám umožní okusit, jak vypadá taková thajská či indická masáž. A pokud jste naopak spíše na „klasiku“, můžete se ponořit do bahenní lázně. Udělejte si víkend sama pro sebe, aby vaše tělo i mysl opět získaly ztracenou energii. www.velichovky.cz



Školy pro život

Každý rok na podzim probíhá na brněnském výstavišti mezinárodní veletrh Gaudeamus. Na letošním, již sedmáctém ročníku se představí české i zahraniční univerzity, vysoké, vyšší odborné a jazykové školy, agentury zajišťující vzdělávání v zahraničí a instituce zabývající se přípravou na přijímací zkoušky a poradenstvím v oblasti vzdělávání. Prezence škol doplní doprovodný program a přednášky. Evropský veletrh pomaturitního a celoživotního vzdělávání Gaudeamus 2010 je skvělým zdrojem informací o možnostech dalšího studia nejen pro studenty středních škol a jejich rodiče, ale také pro všechny zájemce o celoživotní vzdělávání. Veletrh by měl navštívit každý, komu jeho budoucnost není lhostejná a hodlá rozšiřovat svoje vědomosti. www.bvv.cz, www.gaudeamus.cz

2.–5. listopadu



120 let Velké pardubické Tradičním vrcholem roku na dostihovém závodišti v Pardubicích bude i letos Velká pardubická, závod často charakterizovaný jako nejtěžší překážkový dostih kontinentu. Tato proslulá společenská a sportovní událost s nejdelší tradicí v českých zemích se koná již od roku 1874. Délka dráhy Velké pardubické je asi 6 900 metrů a koně na ní musejí překonat celkem 31 překážek. V letošním jubilejním 120. ročníku se přes známý Taxisův příkop, Velký vodní příkop a další náročné překážky se svými koňmi vydá více než šedesát přihlášených jezdců. 10. října, www.vpcp.cz



Kulturní tipy

Pražská expozice představuje přes 368 výjimečných šperků, hodinek a luxusních dekorativních předmětů.



Cartier na Pražském hradě

Do 17. října Praha hostí výstavu Cartier – The Power of Style. Jízárna Pražského hradu se tak stala dalším místem, kde mají návštěvníci z celého světa možnost seznámit se s výtvoří firmy Cartier za 163 let její existence. Specifická sbírka, kterou Cartier začal před dvaceti lety dávat dohromady, mapuje styl značky od jejího počátku po současnost. Pražská expozice představuje přes 368 výjimečných šperků, hodinek a luxusních dekorativních předmětů; k vidění jsou rovněž exotické hodiny či zdobené meč francouzského básníka Jeana Cocteaua. Výstava je doplněna obrazovou a písemnou dokumentací, a odhaluje tak spojitost mezi Cartierovou produkcí a jednotlivými stylovými obdobími. www.cartierystav.cz



Muchova epopej v Brně

Přední český choreograf, scénograf a režisér Šimon Caban spolu s hudebním skladatelem Alešem Březinou vytvořili projekt inspirovaný životem a dílem celosvětově uznávaného secesního výtvarníka Alfonse Muchy. Inscenace zobrazuje dobu konce 19. století, v níž se český umělec snažil prosadit jak v pařížské umělecké společnosti, tak v Americe, aby nakonec zjistil, že je pevně zakořeněn ve své vlasti. Na jevišti Hudební scény v této inscenaci potkáte okouzující herečku Sarah Bernhardt, malíře Ludka Marolda i Muchovu celoživotní lásku a manželku Marii Chytilovou. Příběh rozvíjí téma lásky k vlasti, k umění, k milované ženě a pomyslně vrcholí vznikem jedinečné Slovanské epopeje. www.mdb.cz

Na Hudební scéně Městského divadla Brno začíná program od 1. října.

Muzeum Albertina poprvé veřejnosti představí unikátní soubor sta nejkrásnějších Michelangelových kreseb.



Sto Michelangelových kreseb

Letos je tomu 500 let, co byla na florentském náměstí Piazza della Signoria odhalena socha David Michelangela Buonarrotiho. K oslavám tohoto významného jubilea se připojilo také vídeňské muzeum Albertina – poprvé zde veřejnosti představí unikátní soubor sta nejkrásnějších Michelangelových kreseb. Jedinečná expozice Michelangelo – výkresy génia, sestavená ze skvostných listů grafické sbírky Albertiny a významných zápůjček z evropských a amerických muzeí, tvoří průřez Michelangelovým kreslířským dílem od nejrannějších zachovaných kreseb přes dvanáct návrhů pro fresku „Bitva u Casciny“ až po návrhy pro světoznámé fresky v Sixtinské kapli, které budou netradičně promítány na strop.

www.albertina.at

8. října 2010–9. ledna 2011

Největší přehlídka svého druhu pořádaná v Čechách bude probíhat především v pětipatrovém Paláci Elektrických podniků v Holešovicích.



Designblok 2010

Začátkem října nezapomeňte zajet do hlavního města na přehlídku novinek světového designu. Největší přehlídka svého druhu pořádaná v Čechách bude oproti předchozím ročníkům probíhat především v pětipatrovém Paláci Elektrických podniků v Holešovicích – a jejím tématem bude letos voda. I tentokrát budou vedle holešovického „superstudia“ otevřeny zóny Karlín a Staré Město. Své výtvoří představí přes dvě stovky renomovaných i začínajících designérů, návrhářů, šperkařů a dalších umělců a firem z Česka a ze severovýchodních zemí. Doplní je módní přehlídka a hudební vystoupení, prodejní DesignMarket a Designblok Fashion Week. Designers Prototype pak umožní představit autorské prototypy a koncepty, jež na své výrobce a distributory prozatím čekají. www.designblok.cz/2010

5.–10. října

Text **Pavčina Zelníčková** Fotografie archiv

Křižovatky Olomouc 2010

Sedmý ročník festivalu opět přináší netradiční ochutnávku kultury středoevropského prostoru – hudbu, film, divadlo, literaturu a vizuální umění v různých podobách a pro všechny věkové kategorie. Křižovatky Olomouc jsou multižánrový festival, zahrnující různorodé spektrum uměleckých činností. Představí jednotlivé kultury a oblasti umění zúčastněných zemí (Česká republika, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko a Maďarsko) prostřednictvím filmových projekcí, divadelních představení, koncertů a literárních setkání. A možná i něco navíc!
www.crossart.cz

23.–27. listopadu



Jazzový festival Přerov

Jazzový festival v Přerově hostí elitní hudebníky domácí i zahraniční jazzové a synkopové scény již od roku 1966. Festival ovlivnil generace českých jazzmanů a díky propracované dramaturgii i doprovodnému programu stále stojí za to jednu z hlavních hudebních událostí roku navštívit. Na letošním 27. Československém jazzovém festivalu vystoupí hudebníci z Česka i zahraničí – Laco Deczi & Celula New York, Rosta Fraš, Big Band Gustava Broma, Yandim Band a další.
www.csjf.cz

21.–23. října



Muzikál **Jesus Christ Superstar** se vrací na česká divadelní prkna v režii amerického režiséra **Gabriela Barreho**.



Superstar v Karlíně

Kdo ví, jestli Andrew Lloyd Webber a Tim Rice už v roce 1969 tušili, že píšou jeden z nejslavnějších muzikálů v historii. Netradiční zpracování pašijí formou rockové opery vypráví o posledních dnech Ježíše Krista od jeho příchodu do Jeruzaléma až po ukřižování. S muzikálem **Jesus Christ Superstar** se české publikum nesetkává poprvé, nejproslulejší českou verzí však zůstává jeho ztvárnění v divadle Spirála z devadesátých let. Nyní se toto představení – opět v překladu Michala Prostějovského – vrací na česká divadelní prkna. Jeho premiéra v Hudebním divadle Karlín je plánována na 11. listopad, režie se ujal americký režisér Gabriel Barre. K některým původním představitelům – Báře Basikové, Kamilu Střihavkovi, Jindřichu Vobořilovi – přibudou nové tváře: Václav Noid Bárta, Dasha, Ondřej Brzobohatý či Jiří Korn.

<http://www.hdk.cz/repertoar/jesus-christ-superstar/>

11. listopadu



Vivaldianno

Houslový virtuos Jaroslav Svěcený a rockový klavírista a skladatel Michal Dvořák, zakládající člen skupiny Lucie, vytvořili pestrobarevnou zvukovou paletu hudební současnosti postavenou na barokním základě. Do svého projektu zapojili legendárního kytaristu Radima Hladíka, špičkové pražské orchestrální hudebníky, pěvecký sbor, skvělé hráče na perkusy, didgeridoo, sitar, charangu, bambusovou Panovu flétnu zvanou sampoña a domorodý dechový nástroj kenu... a vznikl nadčasový hudební projekt – **Vivaldianno**. Během října a listopadu si jej můžete vychutnat ve čtrnácti českých a slovenských městech.
www.vivaldianno.cz/Cconcert.htm



Důchody: bez vlastních investic to nepůjde

Bez změny důchodového systému nebudeme mít za třicet let na třetinu důchodů. Bude-li považovat nová vláda tuto skutečnost za prioritu, lze reformu připravit a spustit během dvou let, tedy v létě nebo na podzim roku 2012, říká v rozhovoru **Vladimír Bezděk**, vedoucí skupiny, která připravila návrh penzijní reformy, a také člen nové Národní ekonomické rady vlády (NERV 2).

Text **František Mašek**, www.penize.cz Fotografie **archiv**

V České republice se léta diskutuje o penzijní reformě. Dvě komise, které jste vedl, dospěly k závěru, že je tato reforma nezbytná. Proč?

Co by se stalo, kdyby se neuskutečnila?

Pokud necháme důchodový systém v současné podobě, nebudeme mít za třicet let peníze na třetinu důchodů. Aby je stát vyplatil, musel by se značně zadlužit, což by ohrozilo stabilitu celé naší ekonomiky.

Komise pro přípravu penzijní reformy navrhla dva způsoby, jak by se měl český důchodový systém změnit. Co obsahují? Kterou z těchto variant preferujete a proč?

Obě varianty navrhuji řadu tzv. parametrických úprav dnešního důchodového systému. Například pokračování v postupném zvyšování věku pro odchod do důchodu, zpřesnění v oblasti jejich valorizace a podobně. Stejně tak se doporučuje snížit sazbu důchodového pojištění z 28 na 23 procent a rozdíl v příjmech systému kompenzovat jinými daňovými zdroji, například zvýšením daně z přidané hodnoty. Obě varianty taktéž doporučují důchodový systém více diverzifikovat, jinými slovy dnešní státní průběžně financovanou „nohu“ tohoto systému doplnit individuální spořicí „nožkou“. První verze doporučuje zavést tuto diverzifikaci povinně pro osoby mladší čtyřiceti let; druhá dává přednost dobrovolnému rozhodnutí jednotlivce, které bude

motivováno významnou finanční podporou ze strany státu. Já preferuji první způsob, neboť je pro stát levnější a nadto zajistí, že si budou spořit i lidé s nižším příjmem, kteří by byli jinak zcela závislí na státním důchodovém systému.

V době, kdy vznikl návrh této reformy, se již začala formovat nová vláda. Ta se k penzijní reformě hlásí, ale může o ní mít trochu rozdílné představy. Již s vámi či skupinou, která ji připravovala, na toto téma někdo jednal? Pokud ano, co z tohoto jednání vyplynulo?

Ano, zástupci trojkoalice projevíli zájem o výsledky a doporučení komise a v tomto duchu proběhlo několik setkání. Další kroky v oblasti důchodové reformy závisejí již plně na politické reprezentaci. Na základě informací z médií předpokládám, že důchodová reforma bude jednou z kapitol koaličních smlouvy a také jednou z nejvyšších priorit nové vlády.

Odkdy by mohla být podle vašeho názoru penzijní reforma realizována?

Bude-li mít vláda tuto oblast opravdu za prioritu, lze reformu připravit a spustit během dvou let, tedy v létě nebo na podzim roku 2012.

Bez ohledu na konečnou podobu této reformy je jisté, že si každý bude muset více spořit,

respektive investovat na důchod. Kolik peněz by to mělo v průměru být? Dá se to odlišit podle věku nebo délky spoření či investování na důchod?

Toto je velmi individuální. Záleží na tom, na jaký příjem v postaktivním věku – ve srovnání s výdělky v době ekonomické aktivity – si člověk přeje dosáhnout. Nicméně zjednodušeně platí, že pokud si chcete zajistit například doživotní důchod ve výši 20 % předdůchodového platu, měli byste polovinu této částky – tedy 10 % čistého příjmu – spořit po dobu čtyřiceti let.

Existuje nějaký obecný recept, který říká, nejen kolik peněz by lidé měli investovat, ale i do čeho, aby se dostatečně na penzi zabezpečili?

Určitě nic nezkažete diverzifikací vašich úspor. Patří sem například vyřešení vlastního bydlení, bezpečné produkty (stavební spoření, penzijní připojištění, bankovní vklady, státní dluhopisy), pravidelné investování (podílové fondy). A pokud vám ještě nějaké zdroje zbývají, pak i třeba konkrétní akcie, umění a podobně.

Do čeho a kolik investujete na penzi vy?

Do vlastního bydlení a čtyř dětí, mám penzijní připojištění, stavební spoření, životní pojistku a pravidelně investuji do podílových fondů.

DUM M M O D Y

Václavské náměstí 58
Praha 1
www.d-mody.cz

LUISA CERANO®
women

BRAX
FEEL GOOD

TRUSSARDI
JEANS

Laurèl

BB
RR
RIANI

AIRFIELD
collection

MARC AUREL

[[Wolford]]

MILESTONE®

CHRIST
German Leather Fashion since 1954

NC
NICE CONNECTION®

Giorgia.p



4

PATRO

**V ŽIVOTĚ JDE O VÍČ NEŽ O VOLVO. I KDYŽ
JSTE CELÝ ŽIVOT HRÁLI NA JISTOTU, TEĎ
MŮŽETE ZAČÍT HRÁT NAPLNO. PROTO
JE TU OSTRÉ VOLVO.**



Kombinovaná spotřeba a emise CO₂: 5,3-8,9 l / 100km, 139-231 g/km

ZCELA NOVÉ OSTRÉ VOLVO S60
OSTRE.VOLVOCARS.CZ

Volvo. for life



A. CHAROUZ SPOL. S R.O.
PODĚBRADSKÁ 541/29, PRAHA 9
TEL.: +420 284 814 440
E-MAIL: PRODEJ@CITY.CHAROUZ.CZ
SERVIS@CITY.CHAROUZ.CZ

TÁBORSKÁ 400/28
360 04, KARLOVY VARY
TEL.: +420 353 169 152
E-MAIL: OFFICE@KV.CHAROUZ.CZ

WWW.CITY.CHAROUZ.CZ
WWW.KV.CHAROUZ.CZ